

Pohľady

Z OBSAHU:

ROZHOVORY

ROMAN FÉDER
OLDŘICH HOLIŠ
TUNDE

MAXIMILIÁN
SCHURMANN

CHILL OUT
ZDRAVÝ SPÁNOK

100 ROKOV
SALZBURGER
FESTSPIELE

Z VIEDNE
TRADÍCIA KÁVY
FIAKRE

KAHLENBERG
HISTÓRIA
TÚRA

KORONA
Z RÔZNYCH
POHĽADOV

AKTIVITY SOVA

MENU
SCHWEIZERHAUS

POHODOVÁ TÚRA NA KAHLENBERG

Po dlhšom období, keď sa v rámci protikoronových opatrení neorganizovali žiadne spoločenské aktivity, sa mnohí naši členovia a priaznivci potešili zaujímavému programu - turistickej vychádzke a s veľkou radosťou sa v hojnom počte zišli v sobotu 27. júna na určenom mieste v Nusssdorfe. Počasie nám prialo, slniečko lúčmi nešetilo a my sme sa rozhliadali po pokojnej okrajovej časti Viedne prebúdajúcej sa do ideálneho víkendového dňa.

Na niekdajšej východzej stanici zubačky

Medzi vinohradmi pod Kahlenbergom

V cieľi našej túry s nádherným výhľadom na Viedeň

Rozhľadňa Stefaniewarte, v pozadí vysielateľ ORF

Obsah

- 2 POHODOVÁ TÚRA NA KAHLENBERG**
- 4 ROMAN FÉDER KEĎ ARMSTRONG NEMAL KONCERTY, PREDÁVAL UHLIE...** | *Vlado Mlynár*
- 6 MAXIMILIÁN SCHURMANN MALIAR V MONETOVEJ ZÁHRADĚ | 130. VÝROČIE NARODENIA** | *Martina Víglášská*
- 7 VERNISÁŽ VÝSTAVY DANIELA A MICHAL HELIENEK** | *Ingrid Fux*
- 8 OLDŘICH HOLIŠ KÁVA NERASTIE NA STROMOCH!** | *Ingrid Žalneva*
- 10 TRADÍCIA KÁVY VO VIEDNI** | *Ingrid Žalneva*
- 11 CHILL OUT | AKO ZDRAVŠIE SPAŤ** | *Ingrid Fux*
- 12 NEUSPORIADANÉ SPOMIENKY NA 40 ŠKOLSKÝCH DNÍ BEZ USPORIADANÝCH ŠKOLSKÝCH LAVÍC** | *Elena Mandik*
- 14 ERAZMUS A KORONA** | *Nikola Paula Šimkovičová*
- 16 TUNDE: POP – TO SÚ MOJE SLOVÁ, MOJE MELÓDIE, MOJE PESNIČKY** | *Zuzana Vančová*
- 18 100 ROKOV SALZBURGER FESTSPIELE** | *Ingrid Žalneva*
- 20 SOVA A JEJ AKTIVITY** | *Elena Mandik, Lea-Maria Wuthe, Tatiana Kaya-Dzijaková*
- 23 FOLKLÓR CEZ KORONU** | *Elena Repka, Monika Caudr*
- 24 PRÍBEH VEREJNÉHO PRIESTORU** | *Ingrid Konrad*
- 26 VIEDENSKÉ FIAKRE** | *Ingrid Žalneva*
- 27 HISTORICKÝ ÚSPECH TV SLAVIA WIEN** | *Zuzana Vančová*
- 28 LENTEN, KTO BOL NA KAHLENBERGU, VIDEL VIEDĚŇ** | *Jana Gregor-Rogler*
- 30 PO STOPÁCH ZUBAČKY NA KAHLENBERG** | *Ingrid Fux*
- 31 PREZENTÁCIA KNIHY 150 ROKOV ČESKÉHO ŠKOLSTVA VO VIEDNI** | *Margita Jonas*
- 32 ŠTUDENSKÁ STRÁNKA** | *Natália Nemcová, Agnes Poitschek, Paul-Andreas Wuthe*
- 34 SLOVÁCI V POHRANIČÍ A KARANTÉNA** | *Zuzana Pekárek, Zuzana Ondrisová*
- 35 MENU** | *Ingrid Žalneva*
- 36 NA KRÁSNO M MODROM DUNAJI** | *Ingrid Žalneva*

Milí čitatelia Pohľadov,

Žijeme zvláštnu dobu, za posledné mesiace sa toho okolo nás veľa zmenilo. Keď na začiatku marca začali prenikať správy o novom víruse, netušili sme, ako to ovplyvní náš osobný, ale aj spolkový život. Plánovali sme divadelné predstavenie aj ďalšie

aktivity. Lenže s pribúdajúcimi rezerváciami vstupeňiek pribúdali aj opatrenia proti šíreniu tohto vírusu, situácia sa menila každým dňom. Vypredané predstavenie sme museli zrušiť, no a keď sa uzavreli hranice medzi Slovenskom a Rakúskom, vôbec sme nevedeli, či sa nám podarí dostať Pohľady k čitateľom. Ani sa nečudujem, že naši členovia, ktorí do Rakúska emigrovali ešte za socializmu, prirovnávali tento stav k vtedajšej situácii. Chcela by som sa aj touto cestou poďakovať manželom Ondrisovcom z Wolfsthalu, ktorí nám napokon časopis previezli cez hranice. Iná doba znamená aj trochu iné Pohľady. Keďže sa naši dopisovatelia tentoraz nemohli vo svojich príspevkoch venovať uskutočneným podujatiam, zamerali sa hlavne na svoje osobné zážitky s koronou. Patrí im môj obdiv nielen za to, ako toto neľahké obdobie zvládli, ale aj za to, ako o ňom – vážne i nevážne – dokázali napísať. To ma presvedčilo o tom, že sa z našej redakčnej rady i ďalších pravidelných prispievateľov vytvoril výborný tím, ktorý zvládne naplniť časopis svojimi vlastnými článkami, hoci ani jeden z nich nie je profesionálny novinár.

Neviem, čo nás čaká v nasledujúcich týždňoch, hovorí sa o druhej vlne pandémie. Každopádne si musíme uvedomiť, že nie všetko závisí od nás a od nášho plánovania. Verím však, že to zvládneme a že sa náš (aj spolkový) život začne normalizovať, hoci sa už zrejme mnohé nevráti do starých kolají. Koronakríza nám ukázala, že aj keď sme nemohli ísť von, mohli sme ísť viac dnu, do svojho vnútra. a to by nás mohlo posunúť k väčšej zodpovednosti voči sebe, voči našim blízkym, širšiemu okoliu i celej planéte.

IMPRESSUM

Pohľady/Ansichten
Časopis Slovákov v Rakúsku/ Zeitschrift
der SlowakInnen in Österreich

Vydáva:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Tel.: 00431/596 13 15
E-mail: rsks@slovaci.at

www.slovaci.at

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglášská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o., Bratislava

Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-
Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára. Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

Vlado Mlynár

ROMAN FÉDER

Keď Armstrong nemal koncerty, predával uhlie...

13. máj – dnes sa zhovám s hercom, hudobníkom, spevákom, redaktorom a režisérom rozhlasových relácií, ale hlavne priateľom **Romanom Féderom**, ktorého poznám už viac ako pätnásť rokov. Veľmi som sa potešil, keď prijal pozvanie a so svojimi Funny Fellows prišiel na našu rodinnú oslavu 50+50 narodenín pred niekoľkými rokmi. Aj keď sa nestretávame každý deň, mám pocit, akoby sme boli spojení neviditeľným vláknom spoločných záujmov a svetonázoru. Áno – som aj veľký fanúšik jeho práce, platne Funny Fellows mám skoro všetky doma. Dokonca moja manželka Sabina si naštudovala pesničku Stará rieka a s Romanom si ju aj zaspievala. Roman je pre mňa výnimočný umelec, ktorý vie zabaviť ľudí všetkých vekových kategórií. Či deti v škôlke s mliečnymi zubami, alebo štrbavé babky v dome penzistov – on prinesie dobrú náladu, vtip a entuziazmus na pódium. Nevie si predstaviť, ako musí prežívať dobu, keď už mesiace nemá priamy kontakt so svojim publikom.

Pandémia je stav, ktorý tu máme a museli sme sa mu nejako prispôbiť. Najprv som to aj ja zľahčoval. Veď ešte 9. marca sme lyžovali v obľúbenom stredisku v Turracher Höhe, ale potom prišiel šok. No, ešte si pamätám nepriaznivé časy v socializme a tento stav núdze mi to tak trochu pripomína. Preto som sa adaptoval celkom do takého neutrálneho módu fungovania. Ako keď máte na aute poruchu a riadiaca jednotka vo veľkej rýchlosti prepne na núdzový režim.

Najveselšia hudobná zostava Funny Fellows v štýle 20. – 30. rokov minulého storočia, Roman Féder druhý sprava

Fotografie: Archív Romana Fédera

Zábavné bolo v prvých dňoch, ako sme mladšej generácii vraveli: „Takto to bolo za socíku, hranice zatvorené, všade rady...“ Vlastne je to taký drobný experiment, či to dokážeme zvládnuť.

2 mesiace už máme výnimočnú situáciu s lockdown celej spoločnosti. Ústredný krízový štáb vydal 9. marca opatrenia proti šíreniu koronavírusu. Premiér informoval o zákaze akýchkoľvek verejných kultúrnych podujatí na najbližších štrnásť dní, potom na ďalších štrnásť a potom a potom...
Čo ti vtedy prebehlo hlavou?

Najprv som sa pozrel na stav bankového účtu, potom na svoje finančné záväzky a ešte smutnejšie mi bolo pri pohľade na množstvo objednávok našich koncertov, ktoré boli v tom momente všetky zrušené. Od 13. marca asi dvadsať podujatí. A k tomu nám začal kvapkať bojler v kúpeľni. Začal som teda najprv robiť práce okolo domu, na ktoré počas roka nemám veľa času. Urobil som údržbu hudobných nástrojov, opral som kostýmy, vyleštil nášho veterána Barkasa, na ktorom s Funny Fellows koncertujeme po uliciach mesta. Ale stále som žil s čudným pocitom, že sa niečo musí stať. Rozhodol som sa potom hľadať si prácu aj mimo svojho odboru, aj keď bude možno menej platená. Išlo mi hlavne o pocit, že som potrebný a užitočný pre ostatných. Veľmi som sa tešil na koncerty v Portoroži, vo Viedni aj v Eisenstadte, ale smútiť už nemalo význam. Ja vždy hľadám riešenie v histórii. To ma inšpiruje a pomáha vymyslieť

recept na nepriaznivú situáciu. Napríklad Armstrong, keď mal nedostatok koncertov, predával uhlie – putňa za 50 centov. No a keď sa situácia zlepšila, tak vyplatil v záložni svoj oblek a opäť išiel hrať. Toto ma nakoplo.

57 žiadostí o prácu si poslal cez internetové portály, bez kladnej odpovede. Nakoniec si zobral prácu vo vinohrade rodinného vinárstva Hacaj. Ktorá odroda tebe a tvojej hudbe najlepšie pristala?

Vinári na Slovensku majú obrovské problémy, pretože sa zastavil predaj vín, muštov a sektov. Navyše veľké vinárstva majú svojich zamestnancov, ktorým bolo treba zaplatiť za prácu a ďalší hladný krk už nepotrebovali. Dúfal som, že by som sa mohol uplatniť u menších vinárov, kde často brigádníčia Ukrajinci. Väčšinou si majitelia vinič mysleli, že žartujem. Jedine Ján Hacaj, ktorý vyrába famózne sekty, povedal: „Tak zajtra o deviatej prid.“ Začal som viazať vinohrad, boli vtedy tri stupne, nedalo sa to robiť v rukaviciach a ešte aj začalo pršať. No pripril som sa a vydržal som. Poobede vyšlo slnko a potom tam svietilo každý deň. Neskôr si ma prišli omrknúť aj zajace. Je to pre mňa hlavne psychohygienu, lebo v priestore 180-hektárovej plochy s vinohradmi, zeleňou a studničkou Urbánkou na kopci Zumbergb som sám. Okrem tých zajacov. Priznávam, že keď som potom po dvoch týždňoch išiel do rozhlasu v Bratislave, tak som uchádzal akoby do iného sveta. Som veľmi rád, že mi Ján Hacaj dal túto možnosť.

Pri viazaní vinohradu

Hudobná romantika medzi viničom

Vinohrad poctila svojou návštevou aj prezidentka SR Zuzana Čaputová

Úsmevné je aj to, že sa prišli pozrieť aj iní, „konkurenční“ vinári, ako robím. Priniesli mi fľašku vína a uznanlivo ma pochválili. Veď vieš, že my v Pezinku sa takmer všetci poznáme, a často som ich stretával aj na podujatiach. Ján Hacač začal využívať aj moje skúsenosti s reklamou a rozbehli sme takto nové podujatie vo vinohradoch. Má názov „Vino z vinohradu“. Je to ochutnávka vín a sektov v prírode s kultúrnym programom. Taký piknik v „rádku“, ako by povedali Pezincania. V piatok a sobotu od 17:00 si ľudia prišli v rúškach, s odstupom a dezinfekciou na ruky pri zapadajúcom slnku dať pohár sektu alebo si kúpili fľašku domov. Ja som im k tomu zahral pár skladieb na trúbke a bola tam romantika ako z filmu. Myslím, že to pomáhalo zvládnuť tie dni aj ostatným. Ján Hacač hovorí: „My sa tu zachraňujeme navzájom.“

4 tvoje videá, kde si sa prihovárал deťom, mi ukázali novú stránku v tvojom umeleckom repertoári. Ty si sa asi stal pre mnohých rodičov učiteľ, „na dialku“. Nie je to pre teba ťažké?

Je to naviazané na prácu v televízii. Tam tiež nemáme diváka, ale musíme naplniť text či emócie tak, aby ten, kto si video pozrie, mal z toho zážitok. V tomto prípade mi moja spolužiačka, teraz učiteľka na základnej škole, napísala prosbu, či by som pre jej triakov nenačítal a nenahral niektoré texty z literatúry. Chcela im tie hodiny vyučovania cez internet spestriť a zrejme ich aj prilákať k tejto novej forme. Podarilo sa a som rád, že sa to páčilo aj rodičom, takže spätná väzba bola priaznivá a aj ostatní pedagógovia prejaviли záujem.

27 rokov Funny Fellows, ako skupina ste neodmysliteľná časť programu festivalov a vaše vystúpenia sú vždy zážitok. Na ktorý okamih si rád spomínaš?

Je ich veľa, ktoré si vážim. Sú to koncerty a stretnutia s osobnosťami. To má pre mňa veľký význam. Koncert, ktorým sme otvárali slovenské veľvyslanectvo vo Washingtone, účinkovanie v Prahe na Swingovom festivale,

Amsterdamský festival, nedávny koncert v Binze alebo v Münsteri, ale aj koncert na malom Opernballe vo Viedni a mnohé iné. Pamätám si aj na prvé účinkovanie pre váš spolok. Počas bežného roka odohráme asi stodvadsať koncertov. Je to zaväzujúce, a preto sa snažíme byť veľmi profesionálni – v hudbe, vo vystupovaní, v kostýmoch, ale aj v komunikácii. Práve si ma primäl zaspomínať si na spoluprácu s Milanom Lasicom alebo aj s Júliusom Satinským, ktorú sme nemohli, žiaľ, dokončiť. Ale aj na krásne koncerty s Jiřím Suchým, Mariánom Labudom, Aničkou Šiškovou, Helenkou Krajčiovou a podobne.

6. januára 2018 sme sa stretli na koncerte a našli si trochu času porozprávať sa. Spájajú nás aj tvoje návštevy v Rakúsku. Ako Pezincan rozprávaš, samozrejme, aj po nemecky. Aký je tvoj názor na Rakúšanov a Rakúsko?

Do Viedne chodím naozaj často a rád. Môj pohľad na Rakúsko je jednoznačný. Ja som

presvedčením monarchista a došiel som k tomu študovaním histórie a aj porovnávaním kultúrno-ekonomických parametrov a štatistik. Treba ale dodať, že toto sme mali spoločne s pánom Satinským. Aj on bol monarchista. Na historických faktoch, ktoré dnes korešpondujú so skutočnosťou, sa rád pousmejem. Ja mám rád Rakúsko aj Rakúšanov. Mám pocit, že ich mottom je niečo také, aby sa nám tu dobre žilo. Pravidlá, ktoré sa dodržiávajú, usmíati ľudia všade, kam som prišiel, a ústretovosť. Naša spoločná história je veľkolepá. Spomeňme len hudobných skladateľov, výtvarníkov, vedcov, architektov. V 90. rokoch som mal možnosť zúčastniť sa na prednáške Otta Habsburga, a to ma dosť ovplyvnilo. Myslím si, že to spájanie je prirodzenejšie ako vytváranie hraníc. Možno aj cez pestovanie vína a cestovný ruch. Podľa môjho gusta by sme sa mohli spájať ešte viac, mám ale dojem, že pokrývkávanie je na slovenskej strane. Stále tu máme nejaké neduhy a tie sa musia riešiť. Veľmi rád chodím na Letný filmový festival pred Radnicou. Tak si predstavujem kultúrne stretnutie v meste. Vždy tam načerpám veľa inšpirácií a pozitívnej energie. Určite aj Rakúšanovia majú svoje problémy, to je všade – aj s politikmi, aj s vírusom... ale pri Straussovom valčíku sa to zvláda lepšie.

2021 bude určite iný rok. Ako to vidíš?

Dúfam, že budeme všetci zdraví a to ostatné si vieme vymyslieť aj zrealizovať. Ani sme netušili, aké môžu byť pravdivé tieto slová. Kultúra to bude mať ťažšie, lebo ekonomika sa bude dostávať z recesie, ale ja som s kolegami pripravený na viacero variantov, tak snád sa všetko obráti na dobré. Prial by som si, aby ľudia boli k sebe tolerantnejší, menej chamtiví a viac láskaví. Určite bude dobré víno aj v Rakúsku, ale aj na Slovensku a dúfam, že si ho spolu budeme vychutnávať a patrične sa o ňom do neskorých večerných hodín rozprávať pri dobrej hudbe. Dúfam, že zase v Alpách napadne sneh a lyžovačka bude „sensationell“.

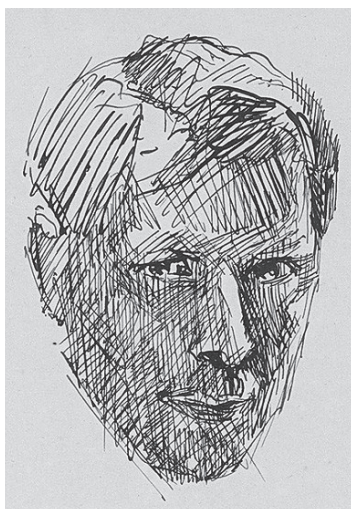
100-krát ti ďakujem za dnešné interview. Už teraz sa teším na ďalšie koncerty a stretnutia... ■

Piknik "v rádku"

MAXIMILIÁN SCHURMANN

MALIAR V MONETOVEJ ZÁHRADE | 130. výročie narodenia

Autoportrét

predstavuje osobitný variant v slovenskom maliarstve. Ako jediný zo slovenských maliarov nadviazal na monetovský impresionizmus.

Maximilián Schurmann sa narodil 29. augusta 1890 vo Štvrtku na Ostrove. Vrodený talent, získaný po svojom nelegitímnom otcovi, rakúskom portrétistovi Raymundovi von Wicherovi, rozvíjal pod jeho odborným vedením. V rokoch 1907 – 1914 študoval na Akadémii výtvarných umení vo Viedni maľbu, ktorú vyučoval už takmer sedemdesiatročný profesor Christian Griepenkerl. Maxova neobyčajná pracovitosť a húževnatosť, opierajúca sa o skvelé nadanie a výbornú výtvarnú pamäť, ho zaradili medzi najlepších poslucháčov akadémie. Už počas štúdia získal Gundelovu cenu za portrétnu maľbu a Königswarterovu cenu za figurálnu maľbu. Za vynikajúci prospech bol odmenený zlatými hodinkami a prijatím na cisárskom dvore.

Po skončení viedenskej akadémie smerovali jeho kroky do centra umeleckého diania tých čias – do Paríža, kde si rozšíril vzdelanie o plenérnu maľbu a impresionizmus na Julianovej akadémii. Jeho veľkou devízou bolo ovládanie piatich cudzích jazykov. Aj vďaka tomu mal možnosť osobne sa zoznámiť s Claudom Monetom, zakladateľom impresionizmu. Ako jediný z našich maliarov s ním bol v osobnom kontakte, navštevoval jeho ateliér a spolu maľovali v prírode. Tento živý kontakt mu pomohol hlbšie preniknúť do impresionistickej techniky maľby. V tomto období namaľoval sériu krajinomaľieb, ktoré svojou umeleckou hodnotou patria k vzácnym dielam slovenského impresionistického umenia. Pod vplyvom Clauda Moneta vznikli maľby ako Ráno

Portrétna tvorba a figurálne kompozície tvoria prevažnú časť rozsiahlej maliarskej tvorby **Maximiliána Schurmann**, ktorá bola ovplyvnená viedenským akademizmom, ale i bezprostredným stykom s impresionizmom. Spojenie týchto dvoch názorov v jeho diele

Podobizeň umelcovej manželky

v Giverny, Záhrada Clauda Moneta, Kosenie sena v Giverny alebo Tri stromy v hmle. Prvá svetová vojna prerušila tieto čulé styky a Schurmann bol ako cudzí štátny príslušník internovaný v juhofrancúzskom tábore v Espalion. Tam sa venoval najmä portrétnej tvorbe a kresbe.

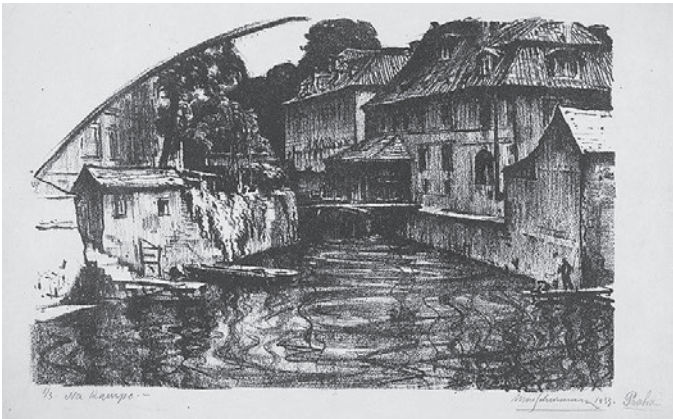

Jar v Bratislave

Krajina pri Nitre

Po skončení vojny sa vrátil k rodičom do Nitry, ale zakrátko opäť smeroval do Paríža. Až v roku 1925 sa natrvalo usadil na Slovensku, už aj so svojou parížskou manželkou. Od svojho návratu viedol v Nitre šesť rokov súkromnú maliarsku školu a spolupodieľal sa na založení Umeleckej besedy slovenskej. V nasledujúcich rokoch sa znova pokúsil nadviazať na francúzske východiská. Venoval sa voľnej maliarskej tvorbe, krajinným scenériám, zátišiam a portrétnej tvorbe. Absolvoval viacero študijných ciest do Francúzska, Talianska, Švajčiarska, Anglicka. V polovici tridsiatych rokov sa z dôvodu nedostatku objednávok presťahoval i s rodinou

Na Kampy

do Bratislavy, ktorá sa stala jeho ďalším pôsobiskom. V roku 1938 založil súkromnú maliarsku školu, ktorú o rok neskôr prebrala novozaložená Slovenská vysoká škola technická. Dva roky tu pôsobil na Oddelení kreslenia a maľovania ako docent maľby a ako mimoriadny profesor maľby v rokoch 1941 – 1945. Až do svojej smrti sa venoval voľnej maliarskej tvorbe, vytváral grafické návrhy na známky a príležitostne ilustroval knižné tituly. Umelecky stvárnil krajinu a architektúru viacerých častí Slovenska. Maľoval Bratislavu, Čičmany, Palúdzku i Tisovec. Najvrúcnejší vzťah však prejavoval k Nitre. Bola mu zdrojom inšpirácie, zaujímal sa predovšetkým o hrad a jeho architektúru. Maximilián Schurmann zomrel neočakávane 24. marca 1960, keď pripravoval obrazy, ktoré mal slávnostne uviesť pri príležitosti svojho životného jubilea v Nitre, „v mojom meste“, ako ho často zvykol nazývať. ■

Zdroje:

<https://www.dartesro.sk/?act=autor&id=359&lang=sk>
<https://nitrianskagaleria.sk/virtualna-galeria/maximilian-schurmann-starec/>
<https://www.nitra.sk/zobraz/obsah/13608>
 Mikolaj D.: *Majstri štetca. Bratislava 2002*
www.webumenia.sk
 Spracovala Martina Viglašská

Maximilián Schurmann (1890 - 1960) studierte an der Akademie der bildenden Künste Wien, wo er während des Studium mehrfach mit Preisen ausgezeichnet wurde. Das Studium setzte er in Paris fort. In seinen Werken tendierte er zu Monets Impressionismus (Monet lernte er persönlich kennen, er malte sogar im Garten seines Ateliers). Im Jahr 1925 ließ sich Schurmann dauerhaft in der Slowakei nieder. Er absolvierte mehrere Studienreisen nach Frankreich, Italien, die Schweiz und England. Aufgrund der geringen Auftragslage in den der Mitte der 30er des 20. Jahrhunderts zog er mit seiner Familie nach Bratislava, wo er 1938 eine private Kunstschule gründete. Bis zu seinem Tod wendete er sich der Malerei, zudem entwarf er Grafiken für Briefmarken und illustrierte er Bücher. Künstlerisch prägte er mehrere Landschaften und Architektur in mehreren Teilen der Slowakei.

VERNISÁŽ VÝSTAVY KRAJINY A ĽUDIA V REALITE A METAMORFÓZE

Foto: Ingrid Fux

Manželia Helienkovci (v strede) s riaditeľom SI Igorom Skočekom a so svojimi fanúšikmi z nášho spolku

Po dlhej prestávke, vynútenej opatreniami proti rozšíreniu koronavírusu, zorganizoval Slovenský inštitút 17. júna 2020 prvé živé podujatie – vernisáž výstavy obrazov manželského páru **Daniely a Michala Helienkovcov** s názvom *Länder und Menschen in der Realität und Metamorphose/Krajiny a ľudia v realite a metamorfóze*.

Bohatá účasť návštevníkov svedčila o tom, že medzi viedenskými Slováckmi i rakúskymi fanúšikmi je tento sympatický umelecký pár s neprehliadnuteľnými koreňmi na Slovensku, ktorý dlhé roky žije v Rakúsku, známy a veľmi obľúbený. Vernisáž sa niesla v symbolickom duchu, nakoľko presne pred 25 rokmi pri otvorení Slovenského inštitútu vo Viedni bola výstava obrazov manželov Helienkovcov, ktorú nový kultúrny stánok zorganizoval v spolupráci s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom ako jedno z prvých podujatí. Prekvapením a veľmi sympatickým gestom bola účasť vtedajšej riaditeľky SI, pani veľvyslankyne Dr. Marianny Oravcovej (na fotografii tretia zľava). V slávnostnom príhovore vyzdvihla význam inštitútu vo Viedni, jeho niekoľko dôležitých podujatí, ktoré reprezentovali Slovensko vo viedenskej kultúrnej, spoločenskej a odbornej verejnosti v tom najlepšom svetle.

Príaznivci, ktorí sledujú tvorbu Helienkovcov už niekoľko rokov, zaznamenali zjavný posun

v témach i spôsobe vyjadrenia. Helienkovci čerpajú témy na svojich početných cestách v rôznych kútoch sveta a zobrazujú rozmanitosť prírody, ale i figurálne motívy v plnej rozmanitosti kultúrneho spektra.

Svoje bezprostredné dojmy a zážitky zaznamenávajú do skíc, poznámok a fotografií. Takto získaný materiál doma pretavujú rôznymi technikami – od akvarelov, cez oleje a tuše, ale i čisté pigmenty – do pôsobivých obrazov. Výstavu otvoril riaditeľ Slovenského inštitútu Igor Skoček a aktuálnu tvorbu Helienkovcov zhodnotila kurátorka výstavy Christine Buchner. Hudobne celé podujatie podfarbila Ivana Solčániová majstrovskou hrou na gitaru. Úspešné podujatie bolo skvelou príležitosťou na poohliadnutie sa za uplynulými 25 rokmi, ako aj za spoluprácou medzi Slovenským inštitútom a našim spolkom pri propagovaní Slovenska a jeho kultúry. ■

Ingrid Fux

Ingrid Žalneva

OLDŘICH HOLIŠ KÁVA NERASTIE NA STROMOCH!

Po prvý raz sme sa stretli na vlašajšom ročníku tenisového turnaja Danube Challenge Tennis Cup, už niekoľko rokov patrí k jeho sponzorom. Kávu Coffee Veronia mali možnosť ochutnať aj účastníci Plesu viedenských Slovákov. Oldřich Holíš a jeho rodinná firma podporujú viaceré spoločenské i charitatívne projekty na Slovensku i v zahraničí. Aj počas karantény darovali takmer 3 000 plechoviek kávy županom v Trnave, Nitre a Bratislave, aby ich rozдали tým, ktorí to najviac potrebovali, a podporili aj vychovávateľov detského domova v Seredi.

Foto: Academy of Coffee, s. r. o.

6. ročník 1. Kávového plesu na svete - najväčšia kávová udalosť roka: Oldřich Holíš a riaditeľka Academy of Coffee Nikoleta Šalmíková pri odovzdávaní finančných darov členkám občianskeho združenia Nikolka a trom paralympijským športovcom, reprezentantom SR v streleckých disciplínach

Naše druhé stretnutie bolo opäť vo Viedni. V cukrárni Oberlaa sme si dali spoločné raňajky, ku ktorým sme si objednali cappuccino. Môj hosť najprv rukami otestoval teplotu porcelánovej šálky, potom lyžičkou opatrne rozhrňal penu k jej okraju a napokon penu dlho miešal, až kým sa celá nesfarbila na svetlo-hnedo. Keďže Oldřich Holíš pôsobí aj ako degustátor a porotca na rôznych kávových súťažiach, zaujímal ma jeho hodnotenie.

Priznám sa, že u nás je toto café latte, to znamená väčší objem nápoja, nad 180 ml. Teplota bola úplne úžasná, mlieko dobre spracované, nestráca sladkosť a vy si nepotrebuje dať cukor. Ak sa mlieko prepáli, je tam veľa bubliniek a mlieko vyzerá veľmi sucho. Odhrnul som lyžičkou penu, aby som videl, či je jej dostatok – viac ako centimeter, to je klasický štandard. Pena nie je presušená, vracia sa do nápoja. Som prekvapený, že robia café latte z dvojitého espressa, u nás sa prevažne dáva jedno, nápoj nestratil chuť kávy, neprevláda chuť mlieka. Čakal som, že tu bude značka Julius Meinl, ktorá je veľmi zaužívaná v Rakúsku (čaišník neskôr potvrdil). Veľa ľudí si myslí, že je iba jeden druh kávy a všetka káva by mala chutiť rovnako – „na kávu“. Ľudia si mýlia druh a odrodu. Tak ako jablká majú veľa odrôd, aj u kávy poznáme najmenej 250 druhov a desaťtisíc odrôd! Chuť je potom ovplyvnená odrodou, nadmorskou výškou, zemínou, krajinou a spôsobom spracovania. Ak pražiar zle upraží kávovníkové zrno, buď veľmi rýchlo, alebo ho prepraží, tak pri konzumácii cítime kyslosť alebo veľkú horkosť. Myslím, že tu budú mať zmes 80 % arabica a 20 % canephora (robusta), to je to, čo majú ľudia radi, potrebujú cítiť kakao, čokoládu, oriešky a najnovšie aj ovocie, mandle, jahody, nádych popcornu, škoric. V tejto káve cítim kakaové tóny, v pozadí aj chuť mandlí.

Káva, ktorú sme si objednali, teda obstála. Pamätáte sa vôbec na svoju prvú kávu?

Narodil som sa na Morave, ale ako veľmi mladý som stratil oboch rodičov, zobral si ma k sebe brat mojej mamy, ktorý žil v obci Pata a mal svojich deväť detí. Peňazí nebolo nikdy nazvyš. Aby som nebral z chudobného rozpočtu rodiny, vymenil som šport za prácu a v pätnástich som začal po víkendoch brigádovať. Dostal som sa do komunity, kde som každé ráno mlel kávu na ručnom drevenom mlynčeku. Nemal som to veľmi rád, lebo to išlo veľmi pomaly, ak bolo viac ľudí, musel som pomlieť až dvesto gramov,

a to trvalo. Ale vôňa tej kávy ma ohromila, dodnes ju mám zabudovanú v sebe. Technologovia v bývalom režime boli podľa mňa, a spomínalo mi to aj veľa ľudí na rôznych výstavách, veľmi kvalitní. Čo sa týka chuti, veľmi dobre zložili receptúry vtedajších štandardných zmesí, dnes ani mnohé vysokokvalitné blendy nie sú tak chuťovo dobré. Tým, že som kávu mlel, začal som ju aj piť. Keď som sa vrátil z vojny, mal som doma pánsku návštevu – priateľov. Videl som raz v televízií, ako sa robí káva v džezve, tak som urobil pre nich svoju prvú „džezvu“, i keď len v obyčajnom kastróliku, ale káva bola chutná.

Skončili ste odevnú školu ako pánsky krajčír. Ako ste sa zo strihárne dostali k podnikaniu s kávou?

Po revolúcii som sa rozhodoval, čo robiť, lebo doba sa menila. V strihární ma to bavilo, ale odevné závody sa zatvárali. Mal som len 21 rokov, keď som sa oženil, musel som hľadať iné možnosti zárobku, aby som uživil rodinu. Vystriedal som rôzne zamestnania, až som v roku 1996 našiel inzerát, že druhá najväčšia firma na Slovensku s kávou hľadá obchodného zástupcu na distribúciu. Prišiel som na pohovor, zobrali ma, ale ja som obchodník už od detstva, po čase mi to smeštilo, naše cesty sa začali rozchádzať. Jedného dňa som dostal ponuku stať sa šiestym spoločníkom jednej pražiarnie kávy – vedeli pražiť, mali technológiu aj suroviny, ale nevedeli predávať. Na konci rokovaní však skonštatovali, že ich je už päť a šesť by bolo veľa. Tak som si povedal, že aj ja dokážem to čo oni, a behom jedného roka sme postavili prvú pražiareň. Samozrejme, že bolo veľa výkyvov, obchodné reťazce priniesli instantné nápoje, kvalita zrnkovej kávy klesala,

Foto: Ingrid Žalneva

Na raňajkách v Oberlaa

ale vydržali sme dodnes. V roku 2005 sme založili novú značku Coffee Veronia podľa dcéry Veroniky, prestali sme dodávať do obchodov, ale začali sme obchádzať kancelárie s tým, že naučíme ľudí piť kvalitnú kávu, a to sa nám začalo veľmi dariť a vlastne dodnes to propagujeme.

Ako by ste vysvetlili obchodnú filozofiu vašej firmy?

Od roku 2010 som sa začal venovať aj súťažiam ako komisár. Tam som videl, že v našich hotelových školách a akademiách sa nevyučuje o káve skoro nič, čo znamená, že ani v budúcnosti to nikto nebude poriadne vedieť. V roku 2013 som odišiel na Majstrovstvá sveta do Francúzska, kde som sa stretol so Stefanom Schwarzom z Coffee Consulate, ktorý má veľmi zaujímavé školiace systémy. Dohodli sme sa na spolupráci, išiel som na školenie, malo nás tam byť okolo 20, ostal som bohužiaľ len ja a Edgard Bressani, ktorý je dnes mojím partnerom v Brazílii. Spolu sme sa školili dva týždne od rána do večera a ten školiaci systém som potom doniesol na Slovensko s tým, že otvoríme Akadémiu kávy. Edgarda som požiadal, či by mohol byť jej krstným otcom. On bol vtedy riaditeľom farmy, ktorá patrila medzi top 5 z dvestotisíc fariem v Brazílii. Bol nadšený, a tak sme 29. januára 2014 otvárali Akadémiu v Serebí. Na základe spolupráce s Brazíliou vznikol ďalší projekt – celoročná súťaž Slovak Barista Cup pre stredné školy, víťaz ide s nami do Brazílie na kávovníkovú farmu. Uvedomili sme si, že treba podchytiť aj prvákov, tak aj ten najlepší cestuje do Brazílie, je to silná motivácia. Edgard Bressani je dnes v spoločnosti Capricornio Coffees, ktorú aj my zastupujeme v EÚ. Pomáhajú niekoľkým rodinným farmám, ale aj ženám, ktoré samy vlastnia farmy. To nám dodalo nový príbeh a posunulo nás to k tomu, že budeme predávať kávu priamo od farmárov, a tým budeme pomáhať ich rodinám, nielen v Brazílii, ale aj v Salvádore, Mexiku, Indii a pod. Hľadáme rodiny, ktoré by zapadali do nášho konceptu. Zároveň sa tak snažíme dostať vysokokvalitnú výberovú kávu na Slovensko a do Európy, a to za

normálne ceny. Takže našu obchodnú filozofiu by som zhrnul nasledovne: vysoká kvalita, direct trade a pomoc rodinám.

Rozprávame sa spolu v období pandémie. Brazília patrí momentálne k najviac postihnutým krajinám. Máte správy od svojich farmárov? Zmenila karanténa návyky ľudí, pokiaľ ide o pitie kávy?

My sme okamžite kontaktovali našich priateľov z celého sveta, upozorňovali sme ich, aby na farmách dbali na hygienu a dezinfekciu a aby si zabezpečili rúška. Zatiaľ v Brazílii u nášho partnera na farme California nevidia Covid, myslím, že horšia situácia je skôr vo veľkých mestách, kde je veľa ľudí. Naša firma čaká na novú, plnoautomatizovanú linku, ktorú sme si objednali v Izraeli od nášho partnera Coffee-Tech, ktorého zastupujeme na Slovensku. Majú ju prísť namontovať, ale boja sa, lebo musia absolvovať karanténu tu aj tam... Počas karantény si ľudia určite kávu neodopreli, ale vypilo sa jej menej ako v práci, lebo v práci plní aj sociálnu funkciu, je to aj chvíľka odдыхu a debaty s kolegami.

Raz sa hovorí o káve ako o zdravom nápoji, inokedy sa zase zatracuje. Akú kávu by ste odporúčali piť?

Zásadný problém je v tom, že ľudia, ale ani medicína, nerozlišujú kávu, je jedno či zrnková alebo instantná, človek si myslí, že to je káva vždy. Instantná káva by sa nemala volať káva, ale kávový nápoj, pretože prechádza určitým chemickým procesom, pri ktorom odchádzajú aromatické látky a tie sa tam potom musia dostať dodatočne. Prirovnávam to ku kvalitnej slepačej polievke, ani tú si neurobíte v nedeľu instantnú, ale idete na trh, kúpite si kura alebo sliepku, a tak si uvaríte dobrú slepačiu polievku. Budeme sa teda ďalej venovať len káve, a nie instantnému nápoju. Ďalším problémom je príprava. Dlhú dobu sme boli naučení piť zalievajú kávu – dve lyžičky kávy sme zaliali na trikrát, potom sme sa išli osprchovať, káva nám v priebehu 15 – 20 minút vychladla. To

je zlé, a preto si mnohí ani dnes nevedia správne pripraviť kávu. Kávovníkové pomleté zrnko by nemalo byť v dotyku s horúcou vodou dlhšie ako štyri minúty, potom sa totiž ľuhujú škodlivé látky, ktoré môžu zatažiť žalúdok a spôsobovať kyseliny. Lepšie je preliať si ju do inej šálky, proste oddeliť sóu od tekutiny. Odporúčam prekvapovanú kávu, tá sa môže piť aj dlhšie. Nemá dlhý dotyk s pomletým kávovým zrnkom. Mój obchodný partner hovorí, že káva nerastie na stromoch. Na stromoch rastie kávovníkové zrnko, najprv je zelené, potom červené alebo žlté, to sa musí správne spracovať, upražiť – potom máme upražené kávovníkové zrnko, musíme ho pomlieť a až keď si z neho urobíme nápoj, až potom je to káva. Stále tiež hovorím ľuďom, aby vytiahli staré mlynčeky, oprášili ich a pomleli si čerstvo upražené kávu od lokálneho pražiara, taká káva bude určite kvalitnejšia a zdravšia.

Vychovávate si v rodine svojich nasledovníkov?

Som predsedom Slovenskej živnostenskej komory, kde sa venujeme aj rodinným firmám. Je to dôležitá téma do budúcnosti, rodinná firma je veľmi dobrý systém, vidíme, ako to funguje v zahraničí, kde existujú aj storočné rodinné podniky. Na Slovensku to stále nie je zakotvené legislatívne, to treba napraviť. Ja mám šťastie, že syn ma sprevádzal už asi od trinástich rokov, keď som bol ako degustátor alebo porotca. V detstve sme museli naňho dávať pozor, nabral si zrná do ruky a sypal si ich do úst. Chodil ešte na základnú školu, keď mi raz povedal, že aj on chce súťažiť, no a na potravinárskej výstave Salima v Brne vyhral kávovar za 2 000 eur. Odvtedy súťaží ako barista, je trojnásobný majster barista junior Českej republiky. Neskôr sa začal venovať lektorstvu, dnes sa stará aj o našu pražiareň kávy. Dcéra sa venuje hlavne marketingu, takže obaja idú v našich šlapajach a vnímajú firmu už ako svoju. Veľmi sa z toho tešíme.

Ďakujeme za rozhovor a podporu našich podujatí a prajeme vám ešte veľa krásnych chvíľ nielen pri šálke kávy. ■

Ingrid Žalneva

TRADÍCIA KÁVY VO VIEDNI

Káva a Viedeň patria k sebe ako solnička a korenička. Dnes sa dá len ťažko uveriť tomu, že koncom 17. storočia ešte nikto vo Viedni kávu nepoznal!

Dedičstvo po Turkoch

Ludia mali v tých časoch iné problémy, najmä ak hovoríme o roku 1683, keď pred bránami Viedne stáli Turci a dva mesiace mesto obliehali. Georg Franz Kolschitzky bol jedným zo špeciálnych poslov, prinášajúcich dôležité informácie. So svojou znalosťou turečtiny, v širokých tureckých nohavičkách a s fezom na hlave sa ľahko dokázal pohybovať po nepriateľskom tábore. Viedni napokon prišiel na pomoc poľský kráľ Ján III. Sobieski, ktorý Turkov porazil, môžete si o tom prečítať viac na strane 29. Turci

svoj tábor opustili tak rýchlo, že zanechali po sebe viac ako sto kanónov a aj okolo 500 vriec so zvláštnymi plodmi. Viedenčania si mysleli, že to je krmivo pre ťavy, a rozhodli sa vrecia radšej spáliť. Kolschitzkemu uderila do nosa vôňa praženej kávy, ktorú dobre poznal z čias svojej tajnej misie. Preto, keď ho cisár chcel za

Kolschitzky v tureckom oblečení na rohu po ňom pomenovanej ulice

jeho služby odmeniť, okrem tradičnej odmeny (200 dukátov, dom a povolenie podnikáť) si vyžiadaj aj zopár vriec, čo zostali po Turkoch. To bol jeho štartovací kapitál, pretože si vďaka nim otvoril prvú kaviareň vo Viedni. Podľa údajov z Cisárskej dvornej komory zo 17. januára 1685 však prvý, kto získal oprávnenie vo Viedni „pripravovať turecké nápoje ako kávu, čaj a sorbet, a tým si privyrábať na chlieb“, bol Johannes Diodato, arménsky kupec, ktorý už predtým obchodoval s tureckým tovarom, ako boli koreniny, koberce či výrobky z kože.

Kaffeehaus – typická viedenská kaviareň

Podľa rakúskeho spisovateľa Alfreda Polgara kaviareň je miesto, kde chce byť človek sám, ale potrebuje k tomu spoločnosť. O typickej viedenskej kaviarni (Kaffeehaus), ktorá je dokonca od roku 2011 na Zozname nehmotného dedičstva UNESCO, to platí dvojnásobne. V správnej viedenskej kaviarni by vás okrem vône kávy mal ovanúť aj nostalgický flair. Hektika všedného dňa tu nemá miesto, nikto sa neponáhľa, pri jednom drinku možno sedieť

Lyžička na pohárikú s vodou - starý zvyk pri podávaní kávy vo Viedni

aj hodinu, debatovať, spomínať, rozjímať, rozmýšľať, písať román, ťukať do notebooku alebo si radšej zahrať karty či biliard. Aj preto sú kaviarne väčšinou umiestnené v rohových domoch, majú tvar L, v prednej miestnosti sa podáva káva a v zadnej zvykol stávať biliardový stôl. K ďalším atribútom takejto kaviarne patria jednoduché drevené stoličky a plyšové sedačky pre tých, ktorí chcú mať väčšie pohodlie, veľké okná, noviny a časopisy v drevených rámoch zavesené na vešiaku a často aj klavír, ktorý čaká, kým príde jeho hodina, keď sa prsty klaviristu dotknú jeho kláves, do priestoru kaviarne sa rozleje príjemná melódia a rozvíri ten závan nostalgie driemajúci na starých hodinách a kvetoch vo váze. Veď aj hudbu Johanna Straussa si po prvýkrát vypočulo publikum v kaviarni! Nápojový lístok obsahuje celý rad kávových špeciálov, niektoré obsahujú len mlieko alebo šľahačku, ale nájdete tu aj kávu s rumom, likérom alebo vaječným žĺtkom. Ešte na začiatku 90. rokov predchádzajúceho storočia výber uľahčovalo 20 farebných kartičiek,

mohli ste si vybrať váš obľúbený odtieň – od svetlobéžovej až po celkom čiernu. Podľa úrovne kaviarne položí čašník na malý mramorový stolík pred hosťa hliníkový, nerezový alebo strieborný malý podnos. Vedľa šálky s kávou je pohár s vodou a na ňom krížom položená kávová lyžička. Podávanie vody má svoj pôvod v časoch, keď kavičku popíjala len vznešená šľachta – zamiešať si nápoj a potom lyžičku odložiť na podšálku, alebo nedajbože ju ešte aj oliznúť, nesvedčilo o dobrých mravoch! Lyžička sa preto odkladala do vody v pohári.

Viedenská kaviareň prežila monarchiu, dve svetové vojny, ale aj veľkú krízu v 60. rokoch minulého storočia, keď z Talianska cez štít Alp dorazilo do Rakúska espresso – silná čierna káva v malej šálke, ktorá sa dá vypíť takmer za pochodu. V typickej viedenskej kaviarni kávu nepijete, ale si ju vychutnávate. V celom meste je vyše 1 100 kaviarní rôzneho typu, takmer 1 000 espresso-barov a viac ako 200 café-cukrární. ■

Café Museum - jedna z tradičných viedenských kaviarní

CHILL OUT

Ingrid Fux

Vo štvrtok 5. marca sa uskutočnilo ďalšie podujatie v rámci nášho projektu Chill out, tentoraz na tému spánok a jeho účinky na naše zdravie, ktorú si pripravila **Mag. Alica Drobná**. Večer sa začal krátkym exkurzom do antických čias, my však dnes žijeme skôr hektickú uponáhľanú dobu, pričom na to často dopláca práve kvalita spánku.

Aké je krásne a motivujúce ráno vstať dobre vyspatý a oddychnutý, plný elánu a sily. Určite sme už vyskúšali všeličo, od správne nastavených matracov, roštov na posteli, kvalitného materiálu obliečok na vankúš a paplón, príjemnej vône v spálni, čerstvo vypratej posteľnej bielizne alebo májovej prírody... No, ale ten kto dnes býva v takom rušnom meste ako je Viedeň, sa veľmi na magickú moc a vplyv prírody na dobrý spánok spoliehať nemôže. Žiarenie okolo nás masívne ovplyvňuje nás i životné prostredie. Mobilný telefón, wi-fi, ale aj záchranárske vysielacieky či umelé osvetlenie nám síce uľahčujú život, ale zároveň nás bombardujú elektromagnetickým smogom. Mnohým padajú z neho vlasy, bolí ich hlava, sužuje nervozita a nespavosť. A práve touto oblasťou sa zaoberá Mag. Alica Drobná – odborná poradkyňa v oblasti zdravého životného štýlu, ktorá sa venuje biofyzikálnym regulačným procesom, bunkovej komunikácii, energetickému výmene, rovnováhe tela, energickému čisteniu priestorov, rušivým poliam, feng shui aj astrológií pod mottom „Všetko je energia“. V závere jej prednášky sme ju požiadali o krátky rozhovor.

O negatívnych účinkoch elektromagnetického žiarenia sme počuli a čítali, vieme, že pôsobí nielen na ľudské

O meranie elektrosmogov bol veľký záujem

AKO ZDRAVŠIE SPAŤ

Mag. Alica Drobná (v strede) v živjej diskusii o význame spánku

zdravie, ale aj na rastliny a zvieratá. Ako si teda môžeme v tomto prípade pomôcť? Kde začať?

Najprv musím povedať, že nie samotný elektrosmog je škodlivý, ale jeho nadbytok. Tým že v nás ľudoch prúdi elektrika, ktorá, podotýkam, je pre náš život veľmi dôležitá, sme ako antény. A keďže sme stále viac a viac vystavení rôznym elektrickým žiaričom, tak to v našom organizme vyvoláva stres. A tento stres nám odoberá veľa energie, čo následne pôsobí na našu imunitu. Na odbúranie nadbytočného žiarenia odporúčam veľa pohybu vo voľnej prírode, ak sa dá, tak aj bosí, na slniečku, vyváženú stravu. Ďalej sa treba pozrieť okolo svojej oázy snov, ako to tam vyzerá – koľko elektrických zariadení máme pri posteli? Lampy, budíky, akumulátory na telefóny, rádiá, predlžovačky, stačí sa pozrieť okolo seba. Aby mohol organizmus v noci regenerovať, v prvom rade treba všetko, čo sa dá, vypínať a nechať naozaj len to najpotrebnejšie.

Dá sa elektrosmog merať?

Áno, máme na meranie prístroj, tzv. elektrostresmer. Presne nám nameria, aké veľké je elektrické zaťaženie v našom okolí a aké silné antény sme my ľudia. Meria sa najprv prostredie, ktoré v mnohých prípadoch ani nie je veľmi zaťažené, ale keď pridáme k meraniu človeka v tomto prostredí, tak sa nám hodnota niekoľkonásobne zvýši. Napríklad: priestor ukazuje zaťaženie 300 mV (milivoltov) a keď dáme merač do rúk človeka, môže sa zvýšiť aj na 2 000. Mala som prípady, kde to vyskočilo až na 9 000 mV. A to už je veľmi škodlivé. Pre zdravie človeka je hranica pod 100 mV v poriadku. Tiež treba zmerať, aj na to máme prístroj, či máme správne zapojené zástrčky a či uzemnenie je v poriadku. Pri meraní u klientov som namerala rôzne hodnoty. Veľakrát som zistila, že treba spraviť kontrolu elektrického vedenia, ktoré,

ak nie je v poriadku, hlavne v starších budovách, môže zapríčiniť veľa bezsenných nocí.

Akú účinnú pomoc navrhujete?

Existuje podložka tzv. Eshild, ktorá sa jednoducho napojí do zástrčky s dobrým uzemnením. Sú rôzne veľkosti pre dospelých, deti, do postele, ale aj malé na pracovnú stoličku do kancelárie. Je vyrobená z kvalitných špeciálnych materiálov a môže sa prať. Táto podložka odvádza cez uzemnenie nadbytočné elektrické žiarenie, zároveň odrušuje geopatogénne vplyvy, ktoré, ako vieme, vedú v našom živote tiež urobiť škodu. Výsledok je, že sa ľudský organizmus vie v noci regenerovať, upokojí sa, a tým sa stáva spánok kvalitným. Koľkokrát ľudia hovoria, no ale ja spím dobre, akurát ráno neviem vstať, som unavená a pod. Aj na to je táto podložka dobrá. Nielenže dobre a kvalitne spíme, ale ráno sme ozaj vyspatí. Následne aj deň je kvalitnejší, máme viac energie, sme vitálnejší, nie sme podráždení, zvládame veci ľahšie a v konečnom dôsledku sme spravili niečo pozitívne pre našu imunitu, ktorú je veľmi potrebné podporovať, a tým sa vyhnúť rôznym chorobám. Mám prípady, keď ľudia s bolesťami po nejakom čase zistili, že bolesti ustupujú alebo úplne zmiznú.

Mohli by ste pridať na záver nejaký dúšok pozitívnej energie?

Koľkokrát stačí málo na to, aby sme pre nás samých niečo spravili. Stres je jeden z najväčších nepriateľov človeka, ktorý v malom množstve – môžeme povedať – je pre zdravie človeka potrebný, ale jeho nadbytok je pre naše zdravie nebezpečný. Sami vieme, že „všetkého veľa škodí, všetko s mierou je podporné“. Spánok je jeden z najdôležitejších etáp v živote človeka. Kvalitný spánok = kvalitný, radostný, zdravý život.

Ďakujeme za zaujímavé rozprávanie o zdravom spánku i za náhľad na túto aktuálnu tému zo správneho uhla pohľadu. ■

Elena Mandik

Piatok 13. marca 2020. Čerstvo vypísané Frühwarnungen z matematiky už v pondelok mojím trom neporiadnym tretiakom neodovzdám. Uvidím ich vôbec do konca školského roka? Sedliacky rozum mi našepkáva: Kto má korona-test negatívny, bude u mňa tento školský rok z matematiky aj bez testu pozitívny. Frühwarnungen hádzem do koša a utekám z Viedne za čerstvým vzduchom do zeleného srdca Rakúska. Posledný lyžiarsky víkend v tejto sezóne v celom Rakúsku. Užívam si nádherné zasnežené vyludnené zjazdovky. Prečo je nás tu tak málo? Majú všetci strach, obavy a paniku z korony? Nie, nie, tú ja ešte v tomto čase v lone krásnej prírody vôbec nepociťujem. Napätie stúpa až s klesajúcou nadmorskou výškou pri návrate do Viedenskej kotliny pri počúvaní správ v rádiu.

Nedeľa 15. 3. 2020 večer. Sadám si k počítaču a rozmýšľam, ako to s tým vyučovaním mimo školy vlastne budem riešiť. Mám 4 triedy matematiky a 5 tried zemepisu, spolu 240 žiakov. Musím ich zmysluplne zamestnať na neurčitú dobu. Minister Fassmann zdôrazňuje, že máme iba opakovať učivo. Tak idem na to. Našťastie som si za posledných 15 rokov v rakúskych školských službách vytvorila slušnú zbierku materiálov a mám doma aj funkčný skener. V zemepise použijem niektoré tretiacke materiály aj u štvrtákov. Z matiky to bude horšie. Odhadnem správne penzum úloh? Nech toho nie je ani príliš veľa na deti a ich rodičov, ale ani príliš málo? O pol tretej v noci som s prípravou prvého koronového týždňa hotová. Zostavila som úlohy na celý týždeň. Deti mi ich odovzdajú v daných termínoch na Moodle. Bude to faj.

Celý týždeň sa nepohnem od počítača. Sledujem, čo sa deje na školskom Moodle, čítam maily, pozerám správy na internete, telka beží nonstop. Prekonávam sa. Snažím sa pozitívne, optimisticky a v predstieranej dobrej nálaode odpovedať na stovky mailov a telefonátov mojich žiakov a rodičov. Vybavujem všetko obratom. Chcem veci jednoznačne vyriešiť, uzavrieť a získať nejakú istotu. Ale tá sa zo mňa, naopak, postupne vytráca. Prihovory politikov, správy z Talianska, matematický pojem exponenciálneho rastu, protichodné výroky virológov, uzavreté hranice, za Dunajom môj 85-ročný otec chorý na srdce a sám doma, napätá situácia vo svete, to všetko mi vyvoláva na chrbte zimomriavky. Ako vždy a všetko – prežívam to naplno, minimálne na 150 percent. Je to psychicky náročné a nezdravé. Ako sa tomu brániť?

Týždeň prešiel, aj druhý. Jeden deň ako druhý: vstanem ráno o pol siedmej, od siedmej už sedím pri PC, bez raňajok. A keby ma môj drahý manžel neupozornil, že on by v homeoffice rád išiel na obedňajšiu prestávku a čosi aj zjedol, tak mi ani nedôjde, že musím aj navariť. Presúvam sa od počítača k šporáku a späť, siaham k telefónu, aby som počula známe hlasy a lepšie správy zo Slovenska, sem-tam vyjdem do záhrady, kde už silné jarné slnko fahá na svetlo božie prispáté jarné kvietky. Aké krásne snežienky vyrástli v záhrade! Bolí ma strašne chrbát. Takto to ďalej nejde. Takto to do konca júna nevydržím. Musím chodiť aj von, na

Malý záhradník Emil z 1F

NEUSPORIADANÉ SPOMIENKY NA 40 ŠKOLSKÝCH DNÍ BEZ USPORIADANÝCH ŠKOLSKÝCH LAVÍC

prechádzky a robiť niečo praktické. Akoby to bolo znamenie, neďaleko malej kaplnky pod Eichkogel som objavila starý, úplne zarastený vinohrad. Pustila som sa do jeho revitalizácie. Mám ďalší dôvod vyraziť von do prírody. Mój muž kypí – akú hlúposť som si to zase vymyslela: strihať cudzie vinohrady.

Nálada sa mi zlepšila. Už neopakujem učivo. Aj napriek vyslovenému zákazu začínam učiť novú látku. Je to nevyhnutné. Deti by sa večným opakovaním unudili na smrť a ja by som sa sama uštvála na smrť vedomím, že som neprebrala požadované školské učivo. Podarilo sa mi dobre naštartovať moje triedy, online vyučovanie funguje výborne, som spokojná. Rodičia si pochvalujú. Deti sú milé, vzorné, snaživé. Niektoré si robia obavy o moje zdravie a zdôrazňujú, že si mám na seba dávať pozor. Aké milé! Pri čítaní mailov od Emila z 1F sa mi tísnu slzy do očí. Emil ukončí každý mail nejakým výnimočne milým želaním s množstvom pravopisných chýb a podpisom Ihr Emil. Mój Emil! Najradšej by som ho vystískala a vybozkávala. Vždy na neho myslím, keď chystám školské úlohy na ďalší týždeň a vymýšľam, čo by som také výnimočné a cool pre tú dnešnú mladú generáciu vymyslela. Niečo zaujímavé, ale zároveň aj lehrreich. Pre mojich Emilov.

Zdá sa mi to málo: prečítať si zadania, vzorne vypočítať, zoskenovať, poslať na Moodle či mailom. Niečo treba dať tým deťom aj prakticky spraviť. Aj ja sa teším z práce vo vinohrade. Nestačí mi len klikáť počítačovú klávesnicu a červenou ceruzkou zaznačovať veľké úspechy mojich malých žiačikov. V garáži som objavila minuloročné hokkaido, patizón a maslovú tekvicu. Spravila som z nich polievku a štrúdlu. A čo so semenkami? Vypestujem si sadeničky a túto ideu ponúknem aj deckám v škole. Budú polievať, starať sa o rastlinky. Tak im rýchlejšie prejde čas doma. Štartujem tzv. Keimling Projekt, ten sa celkom hodí k názvu mojej školy na Keimgasse. Niektoré deti aj rodičia sú nasadení a hneď sa hlásia s objednávkami. Hoci si viem dosť ťažko predstaviť, ako sa tie veľké popínave hokkaidá budú rozťahovať niekde v malom byte v obývačke alebo na balkóne. Nevadí, mám ďalší dôležitý dôvod vyjsť z domu. Rozposielam žiakom listy s tekvicovými zrnkami a teším sa ako malé dieťa. To sa deťom bude páčiť, lebo mnohé z nich v dnešnom čase whatsapp správ asi žiaden klasický list nedostali. Výlety na poštu sú príjemnou zmenou popri fádnom otváraní nespočetných mailov a súborov všetkého druhu, v najrôznejších rozlíšeniach, najrôznejších veľkostiach, v najrôznejších odtieňoch šedivej, fotených pod

Tekvicové semiačka sa tlačia na svet

najrôznejšími uhlami. A všetky otvoriť znamená: klik, klik, klik, nekonečné množstvo klikov.

Zase prešiel týždeň. Som unavená, k boľavému chrbtu sa pridali unavené oči a smutná duša. Moja nádherná myšlienka s pestovaním tekvic a následným ochutnávaním tekvicovej polievky, samozrejme až na jeseň v novom školskom roku, sa mi vracia ako bumerang. Nielenže dostávam od žiakov 15 – 20 súborov s úlohami z matematiky a zemepisu, kopec fotiek a mailov týždenne, ktoré musím otvoriť, otočiť, zväčšiť, prečítať, skontrolovať, okomentovať a poslať späť. Teraz k tomu pribudli aj fotky klíčiacych tekvic, uhoriek, paradajok a všelijakých bylín. A keďže súbory a fotky nie sú označené ako zemepisné, matematické úlohy alebo tekvicové výhonky, musím sa všetkými preklikať.

K noseniu rúšok vyzývajú aj hračky

Najväčšiu radosť mám z Maxa, ktorý svoj 2-týždňový tekvicový projekt zaznamenal profesionálne – fotil každý deň. Dostala som od neho spolu 21 neoznačených súborov. Ktorý z nich je domáca úloha? Klik, klik, klik a ešte jeden klik. Mne už z toho kliká v hlave.

Dnes mám čierny deň. Už ráno som sa pochytila s každým, kto mi doma prišiel do cesty. A k tomu ešte nepríjemný mail od jedného rodiča. No, môžem ja za to, že máme zemepisnú tému: Doprava a že AUA nelietajú a všetci piloti sú na Kurzarbeit ako aj môj otecko z 2D? A ja odporúčam deťom, aby chodili do školy na bicykli, aby si doma pestovali zeleninku a ešte som si dovoľila upozorniť na znížené množstvo CO₂ v ovzduší v súvislosti s lietaním, vlastne nelietaním. No ten mi teda naložil! Ale ja veľa vydržím. Otecko musel tiež len nejakú vypustiť ventil. Odpovedám mu chlácholivo, pokojne, povzbudzujúco, akoby som písala jeho 12-ročnému synovi. Nielen deti, niektorí (!) učitelia, ale aj rodičia to naozaj nemajú ľahké. Pre všetkých je toto koronové existovanie extramimoriadna situácia. Milé deti, milí rodičia, vydržte! Veď nič iné nám ani neostáva. Situáciu aj pilotovu kritiku sa snažím brať s humorom. Čo by som si počala bez mužovho hokejového klubu? Hokejový spoluhráč Gernot Kulis nás všetkých svojimi hláskami a humorom psychicky drží nad vodou. Hlboko sa skláňam pred kreativitou tých, čo i v krízovom čase oplývajú duchaplnými vtipnými myšlienkami. Vtipný mail od nášho riaditeľa: Poviem vám, ak školy zostanú dlhšie zatvorené, vymyslia rodičia očkovacie sérum skôr ako vedci.

Veľkonočné prázdniny? Využívam ich na kontrolu oneskorene odovzdaných žiackych úloh. Nič nové pod slnkom: klik, klik, klik. No teším sa z maličkostí: môj prvoaprílový žartik padol na úrodnú pôdu, už môžem oficiálne učiť aj nové učivo, aplikácia Lernsieg ma vyhodnotila v našej škole medzi top 10 učiteľmi. Uvedomujem si, že ako štátna zamestnankyňa budem časom asi jediná živiteľka rodiny. Táto skutočnosť mi

V metre a obchodoch pribudli nové piktogramy

automaticky zvýšila podpätky a doma sa nechávam oslovať ako Vaša Výsosť. Koronové týždne pribúdajú, súbory na školskom serveri sa hromadia. Ja sa momentálne vyžívam vo videokonferenciách. A postupne mi dochádza, čo všetko moji žiaci počas posledných týždňov mimo školy dokázali. Väčšina z nich tvrdí, že všetkému rozumejú a nemajú s učivom problémy. Mám tomu naozaj veriť? Nie je to skôr podľa hesla: jeden za všetkých? Jeden vypočíta príklady za všetkých a všetci do jedného ich vzorne a bez chyby odpíšu? No veď ja ich v škole zase trochu prevetram.

Zemepis neprežívam tak ustarostene. Jeho dôležitosť mi pripomenuli Valéria a Ada svojím videom. S úsmevom sledujem ich amatérske videjko s titulom K čomu ste nás podnikli. Člappajú sa v Mödlingskom potoku a holými rukami z neho vyberajú plastické fľaše, alumíniové dózy a iné nedefinovatelné predmety. V pozadí videjka znie Maroonova a moja obľúbená pesnička Memories. Krásne spomienky na náš zemepisný projekt. Dievčatá ukončujú video zakázaným podaním, vlastne ťapnutím rúk.

Posledný koronový týždeň pre malých školákov. Hurá, ideme zase do školy, hoci na systém per pártes. Bude to zaujímavé. Uzatváram svoje rozprávanie v nádeji, že na konci tejto školskej karantény nebudem patriť k tým, čo majú po dlhom vysedávaní pri PC einen Antikörper.

Maroon mi spieva: And the memories bring back, of everything we've been through. Cheers to the ones here today. Cheers to the ones that we lost on the way. But everything gon' be alright.

Spomienky ma vracajú späť, spomienky na to, čo sme zažili. Pripíjam na všetkých tu, pripíjam na tých, ktorých sme po ceste stratili. Ale všetko bude zase dobré! ■

Nikola Paula Šimkovičová

Erazmus – výmenný študijný pobyt podporovaný EÚ – je medzi študentmi známy pojem. Už na začiatku môjho štúdia medicíny som vedela, že ho raz chcem absolvovať. U nás, na tzv. MUW (Medicínskej Univerzite Viedeň) je Erazmus povolený až od piateho ročníka, tak som si naň teda musela počkať celých päť rokov.

Uchádzala som sa o miesto v Španielsku a hoci som sa snažila dostať do Barcelony, Madridu či Granady, nakoniec to bolo celé úplne inak. Pridelili mi miesto v Santiagu de Compostela, známom pútnickom mieste, ktoré je konečnou zastávkou tzv. Svätajakubskej cesty.

A v konečnom dôsledku som bola za túto zhodu náhod veľmi vďačná. Santiago som totiž už poznala od mojej cesty severným Španielskom v roku 2018.

Počiatkové problémy

Erazmus je aj o zoznamovaní s ľuďmi z rôznych krajín, komunikácii v mnohých jazykoch, spoznávaní iných kultúr, jedál a takisto mesta a okolia, kde sa vlastne nachádzate. A tak som ani poriadne nestihla prísť do Santiagu, zrazu som sa ocitla v kolobehu rôznych výletov, večierkov, herných večerov a jazykových tandemov. Samozrejme, prišla som tam v prvom rade študovať, aspoň by sme sa to mohli domnievať. Mój výmenný pobyt spočíval vo vykonávaní praxí v tamojšej univerzitnej nemocnici v odboroch gynekológia, pediatria a neurológia. No na rozdiel od toho, akú skvelú organizáciu mimouniverzitných podujatí Santiago ponúkalo, tak organizácia tých univerzitných bola zlá. Keď som sa prišla nahlásiť na fakultu medicíny, prišlo sa na to, že ma síce v systéme evidujú, no nemajú pre mňa miesto v dvoch z troch dohodnutých praxí. Môžete si ma predstaviť, bledú ako stenu, ako sa snažím po španielsky vysvetliť moju situáciu a vybojovať si nejaké miesto na dané praxe, pretože inak by som musela odísť už po mesiaci. A žiaden študent, ktorý čakal päť rokov na príležitosť Erazmu, si predsa nechce po mesiaci opäť zbalíť kufre. Našťastie sa mi podarilo obmäkčiť pani na dekanáte, pretože mi nakoniec vybavila aj druhú z troch praxí. No musela som sa uspokojiť s tým, že namiesto pôvodných troch mesiacov v Santiagu tu strávim teda len dva. Prvé dni môjho vysnávaneho Erazmu boli naozaj neľahké. Aj čo sa týka ubytovania, na začiatku som mala veľkú smolu. No ja, večný optimista, som naďalej, síce hundrajúc,

Výhľad na Katedrálu v Santiagu de Compostela

Fotografie: Archív Nikoly Pauly Šimkovičovej

ERAZMUS A KORONA

hľadala riešenia. Prvý týždeň som spoznala Rakúšanku Ninu, ktorá zhodou náhod hľadala spolubývačcu, a tak som nielen vyriešila moje bývanie, ale našla aj skvelú kamarátku. Zdalo sa, že z toho môjho Erazmu predsa len niečo bude.

Na praxi

Prax v nemocnici som začala na gynekológii. Bola to pre mňa prvá skúsenosť v tomto odbore a hneď v prvý deň som mala možnosť byť svedkom dvoch pôrodov. Jedného prirodzeného a jedného cisárskym rezom. Tento zážitok sa ma hlboko dotkol ako z medicínskej, tak aj z ľudskej stránky. Veľmi prekvapená som zostala po tom, ako mi primárka oznámila, že mi prax začína o 9.00 ráno. Ja, zvyknutá zo Slovenska či Rakúska stepovať už medzi 7. a 7.30 ráno na oddelení, som zostala v miernom,

pozitívnom šoku. Na druhej strane som sa ale veľmi rýchlo prispôbila španielskemu životnému štýlu - večerať najskôr o deviatej večer a ísť spať o druhej ráno. Takže toho spánku som si aj tak veľa neužila. Čo sa týka zdravotného systému v Španielsku, lekári na mňa pôsobili veľmi vyrovnané a vôbec nie vystresované. Všetko robili na môj vkus a zvyk pomalšie, brali si na všetko čas a čo ma tiež veľmi prekvapilo, väčšinou si pacienti a lekári, aj keď sa nepoznali, hneď tykali. Celá návšteva u lekára mi pripadala veľmi otvorená, pretože tykanie do toho vnieslo trochu viac dôvery z každej strany a takú príjemnú a milú atmosféru.

V marci som začala moju druhú prax v odbore pediatrie, no z tej som stihla absolvovať akurát polovicu, pretože nám všetkým do života vstúpil SARS-CoV-2, čiže korona. Môžete si nájsť

Obvyklá párty každú stredu v Chupitos

predstaviť, už rozbehnutých študentov, ktorí mali na pláne každý pondelok a stredú večierky a cez víkend nejaký výlet, akú sme asi venovali pozornosť Covidu. Ani v nemocnici si lekári z toho veľkú hlavu nerobili, nejakú sme si všetci mysleli, že to je otázka pár týždňov a potom bude zase všetko ako predtým.

Začína ísť do tuhého...

Všetko sa začalo v stredu 11. marca, keď sa v Santiagu potvrdil prvý prípad Covidu. Vo štvrtok sa hovorilo o tom, že od pondelka 16. marca by sa mali zatvoriť školy, no zatiaľ sa nešírila žiadna panika. Až v piatok to celé nabralo na otáčkach, keď sa okamžite zatvorili školy a od soboty večera vyhlásila karanténa. Zo začiatku som ani nepremýšľala nad tým, letieť naspäť do Viedne, pretože nič nebolo jasné. Ako to bude ďalej s univerzitami, mám prerušiť Erasmus? Situácia v Santiagu nebola vážna, hoci v Madride a v Barcelone to bolo úplne naopak. No napriek tomu sme nepanikárili. Od nedele

platila v Galícii prísna karanténa. Z domu sme mohli vyjsť len na nákup alebo návštevu lekárne, oboje podložené účtenkou. Po meste jazdili pancierované vojenské autá, vojaci a policajti kontrolovali ulice. Niečo také som v živote nezažila. Keď začali odchádzať prví kamaráti a zrazu sa rušilo stále viac letov, pomaly už nejazdili autobusy či vlaky, začala som si robiť starosti. Rozhodla som sa, že pôjdem domov aj ja, pretože nikto nemohol odhadnúť, ako sa situácia ešte vyvinie. Čo bolo ale horšie, lety na viedenské či bratislavské letisko nepremávali a ceny leteniek zrazu natoľko vzrástli, že dostať sa domov zdalo sa už pomaly nemožné. Situácia sa menila z minúty na minútu a racionálne zmýšľanie zrazu nehralo rolu, pretože nikto nemohol vedieť, čo sa za ďalších pár minút zmení.

Ako sa dostať domov?

Bolo to rozhodovanie za pochodu. Nina a ja sme obvolávali ambasády vo Viedni a v Madride a náš prvý plán bolo rakúske vládne lietadlo, ktoré malo vyzdvihnúť Rakúšanov z Barcelony. Cez ministerstvo sme sa nahlásili na let do Viedne a do Barcelony sme si kúpili letenky do Santiagu. No stalo sa to, čoho som sa najviac obávala. Deň pred našim plánovaným odletom nám let do Barcelony zrušili. A zrazu sme sa ocitli zase na začiatku. Náš spolubývajúci, Felix z Nemecka, si kúpil jeden z posledných lístkov na autobus do Madridu a letenku z Madridu do Frankfurtu. A nám napadlo, že by sme to mohli takisto skúsiť cez Nemecko. Po hodinách strávených pri počítači a hľadaní rôznych možností sa nám nakoniec podarilo kúpiť letenky cez Lufthansu takisto do Frankfurtu s odletom z Madridu o dva dni a nočný vlak z Frankfurtu priamo do Viedne. Paráda. Zostala už len otázka, ako sa dostaneme zo Santiagu do Madridu. Letisko je zatvorené, autobusy už nepremávajú. Zostal nám už len vlak alebo požičovňa áut. A keďže pri ceste vlakom by sme museli stráviť jeden deň na stanici, aby sme stihli let, tak sme sa rozhodli požičať si auto. 27. marca o 1.00 hodine ráno sme sa rozhodli vyraziť do Madridu. Autom sa jazdiť smelo len s povolením a po telefonáte s políciou sme sa dozvedeli, že v našom prípade cesta do Madridu s cieľom do zahraničia - domov nie je dovolená. No rozhodli

Náš posledný výlet v Pontevedra

sme sa to risknúť. Ak mám povedať pravdu, bola som z toho neskutočne vystresovaná, pretože práve ja som človek, ktorý sa drží všetkých zákazov a príkazov. Preto sme sa rozhodli ísť do Madridu v noci. Šoférovala som celú noc. Počas cesty nám napriek skorým ranným hodinám jazdili oproti policajné autá, ktoré kontrolovali cestujúcich. Našťastie, nám sa podarilo doraziť do Madridu bez kontroly.

Šťastný koniec

Na letisku sme čakali päť hodín na naše lietadlo a ja som asi každých dvadsať minút aktualizovala stránku s odletmi, aby som sa uistila, že nám náš let zase nezrušili. Bola to až priam paranoja. Toto bol ten rozhodujúci moment, či sa nám podarí opustiť Španielsko, a tým pádom sa dostať domov, alebo nie. Ak by nám ale tento let zrušili, ako by sme sa dostali naspäť do Santiagu? Bol to naozaj veľký risk opustiť náš byt a dúfať, že sa nám podarí odletieť. Keď nám otvorili check-in a my sme plné nádeje stáli v rade, zistili sme, že na palubu púšťali len nemeckých občanov alebo ľudí s trvalým pobytom v Nemecku. Mali sme šťastie, že sme deň predtým telefonovali asi s každou možnou ambasádou a upozornili nás, že sa niečo takéto môže stať. Nemecká ambasáda nám vystavila potvrdenie, že sme oprávnené za účelom tranzitu cestovať do Nemecka. A tak sme to zvládli! Nemohla som uveriť, že sa nám podarilo odletieť do Španielska, až kým sme nepristáli vo Frankfurte. S Ninou sme mali slzy na krajíčku, keď sme zistili, že sa do Viedne naozaj dostaneme. Vo Frankfurte sme už len nastúpili do vlaku a 28. marca sme šťastlivo dorazili do Viedne. Síce sme museli hneď zase do prísnej dvojtyždňovej karantény, ale to nám už bolo úplne jedno. Boli sme zase späť.

Môj vysnivaný Erasmus som si takto, samozrejme, nepredstavovala. No Covid zasiahol všetkých, a niektorých oveľa horšie ako nás. Strávila som v Santiagu dva mesiace, z toho dva týždne v prísnej karanténe, no napriek tomu to bola jedna z najlepších skúseností v mojom živote. Zdokonalila som sa v španielčine, spoznala neskutočné množstvo skvelých ľudí, poslednýkrát som si užila dva mesiace bez nejakých vážnych povinností a zodpovedností, ktoré boli plné výletov a zážitkov, či už tých dobrých alebo zlých. Každá skúsenosť rozširuje naše obzory a ja túto rozhodne nelutujem. ■

Prímorské mestečko Muxía v Galícii

Zuzana Vančová

TUNDE: POP – TO SÚ MOJE SLOVÁ, MOJE MELÓDIE, MOJE PESNIČKY

Nadaná Košičanka Tunde Jakab sa narodila v hudobníckej rodine s talentom v krvi. Od detstva hrávala na flautu a zaznamenávala úspechy nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Na klasickej hudobnej scéne dosiahla až na vrchol, no súčasne sa venuje svojej dávnej vášni – spevu.

Tunde, ty nemáš talent len na hudbu, ale aj na jazyky, prezrad' nám niečo o svojom pôvode.

Vyrastala som na Slovensku v Košiciach, kam som aj chodila do školy, ale doma sme sa rozprávali po maďarsky. Neskôr som navštevovala anglické bilingválne gymnázium a od svojich pätnástich rokov som začala dochádzať do Rakúska kvôli štúdiu. Vďaka tomu všetkému sa cítim byť veľmi internacionálna.

Tvoji rodičia sú obaja hudobníci a ty si od detstva bola mimoriadne nadaná. Bolo od začiatku isté, že sa budeš aj ty pobrať hudobným smerom?

Áno, bolo zrejme, že budem hrať na nejaký hudobný nástroj, a tak som ako sedemročná začala hrať na flautu. Voľba padla na dychový nástroj v podstate kvôli mojej alergii, pani doktorka nám ten nástroj odporučila. S flautičkou sa mi dosť darilo a začala som vyhŕávať všetky súťaže, na ktorých som sa zúčastnila.

Kedy sa tvoja kariéra začala rozbiehať profesionálne?

Profesionálne to začalo od trinástich rokov, keď som v bratislavskej Redute vystúpila s orchestrom Slovenskej filharmónie. Odvtedy som vystupovala doma aj v zahraničí, precestovala som Európu aj Áziu, ale vystúpenie, ktoré z tých čias patrí k mojím obľúbeným, bol Novoročný koncert v Zlatej sále viedenského Musikvereinu, kde som vystúpila po boku operetnej legendy

Fotografie: Adrian Vavro

Tunde Jakab - od flauty k popovému spevu

Renate Holmovej v roku 2011. Posledných päť rokov mojej klasickej kariéry som hrávala koncerty s Petrom Valentovičom za klavírom. To boli tiež krásne koncerty.

Súčasne si v Rakúsku aj študovala.

Áno, keď som mala pätnásť rokov, pani učiteľka v Košiciach mi navrhla, aby som sa pridala

Tunde - spevácky talent z hudobníckej rodiny

k jednej študentke na prijímacie skúšky na Univerzitu múzických umení vo Viedni. Bola som to skrátka ako výlet, ale spontánne som išla aj na tie prijímacie skúšky, ktoré som nakoniec spravila. Stále som ale bývala v Košiciach a do Rakúska som musela ďalšie tri roky dochádzať, kým som sa v osemnástich natrvalo nepresťahovala do Viedne.

Ale dochádzanie neskončilo...

Presne tak, neskôr som pokračovala v štúdiu na Vysokej škole múzických umení v Grazi, kam som raz za týždeň cestovala z Viedne. V roku 2017 som štúdium ukončila s vyznamenaním.

Kedy a prečo prišla tá zmena, že si sa začala venovať modernej hudbe?

Klasickú hudbu som si vždy užívala, ale tie koncerty začali byť pre mňa časom nudné. Mala som pocit, že som ako flautistka dosiahla strop a mala som chuť na novú výzvu. Ako mladé dievča som si potajomky písala a spievala vlastné popové piesne, ale nikdy som si nemyslela, že sa môj hlas na spev hodí. Až v roku 2018 som sa začala vážne pohrávať s myšlienkou, že chcem spievať.

A čo potom nasledovalo?

*V prvom rade som si našla učiteľku spevu, takzvanú „vocal couch“, ktorá ma povzbudila v tom, že to má zmysel, aby som išla do toho a skúsila kariéru speváčky. Ona bola prvým katalyzátorom. Potom som potrebovala producenta. Zhodou okolností som sa ešte v roku 2015 zoznámila v zákulisí na jednom z mojich vystúpení so Samuelom Montoyom. Je to multi talent, hudobník a producent v jednom. Vtedy sa mi o speváckej kariére ešte ani nespomínalo, ale so Samuelom sme zostali v kontakte. V tom čase sme netušili, že o tri roky začne medzi nami skvelá hudobná spolupráca. Potom sa to začalo rozbiehať a nahrali sme prvé tri single **Everlasting Love, Almost Midnight a Take Me Out**. Samuel navrhol, aby som skúsila aj niečo iné ako klasický pop, tak v niektorých*

Pop Music Night Vienna, november 2019

*pesničkách je cítiť dancehall, trap a karibský štýl. Momentálne pracujeme na mojom debutovom albume **Metamorphosis**, ktorý bude z každej stránky veľmi odvážny a dokonca sa uberať úplne iným štýlom v rámci popu, aký sme doteraz produkovali. Bude to viac tanečné, disco, house... Veľmi sa teším, lebo pre mňa je to, čo robím teraz, nový level umenia. Predtým, ako klasická umelkyňa, som popom pohľadala. Ale teraz vidím, aké*

komplexné to všetko je a čo všetko za tým stojí. Okrem toho sú to moje slová, moja melódia, moje pesničky.

Chýba ti klasická hudba a flauta?

Úprimne? Momentálne nie. V klasickej oblasti mi chýbal kontakt s publikom, to je v popovej scéne úplne iné. Keď si ľudia vedia s vami spolu zaspievať melódiu, je to neskutočný fenomén jednoty, kde sa múr medzi mnou a publikom búra. V klasike toto nie je možné, keďže sa väčšina ľudí nevie stotožniť s tým, ako sa zvuk na danom nástroji vytvára. Svoje skladby píšem hlavne preto, aby som v ľuďoch vyvolala emócie.

Aké máš plány do budúcnosti?

*Priznám sa, situácia s vírusom nám trochu prekazila plány, ale asi každému. Momentálne som zaneprázdnená nahrávaním albumu **Metamorphosis**. Samozrejme, boli na pláne aj rôzne koncerty, ktoré sa nemohli realizovať. Ale ak sa situácia ustáli a my ďalej budeme môcť pokračovať v našich plánoch, tak sa v decembri vo viedenskej Stadthalle uskutoční benefičný koncert, na ktorom budem vystupovať okrem iného aj so spevákom Rodom Stewartom.*

Ďakujeme za rozhovor a kto sa chce o nadanej speváčke dozvedieť viac alebo si vypočuť jej hudbu, môže navštíviť jej webstránku: www.tundemusic.com ■

Ingrid Žalneva

Mala to byť okázalá udalosť roka. V múzeách sa inštalovali výstavy, kompletizoval sa program a celé mesto sa pripravovalo na jubilejný 100. ročník Salzburger Festspiele – najväčšieho festivalu klasickej hudby a divadla na svete. Do marca sa predalo vyše 180 tisíc vstupeniek (viac ako dve tretiny) v hodnote 24,5 milióna eur!

Prípravy boli v plnom prúde, keď na scénu, navyše celosvetovú, vstúpil koronavírus, všetky múzeá, galérie, divadlá a iné kultúrne inštitúcie sa museli pozatvárať, ich hladiská osireli... Predané vstupenky sa museli stornovať. Dlhobolo jasné, ako to dopadne s tohoročnou sezónou prominentného festivalu. Vedenie však nezrušilo festival príliš rýchlo, ale uprednostnilo vyčkávaciu taktiku. Na základe vývoja pandémie sa na konci mája rozhodlo, že sa festival predsa len uskutoční, no v zredukovanej forme a za prísnych hygienických opatrení.

Aj napriek obmedzeniam žilo mesto jubilejným ročníkom festivalu. Autor plagátu na fotografii:

100 ROKOV SALZBURGER

Pohľad do histórie

Písal sa rok 1920, Rakúsko bolo v nezávideniahodnej situácii. Všade ešte bolo cítiť následky rozpadu monarchie a konca vojny, pretrvával hlad a ľudia sa spamätávali z pandémie španielskej chrípky. Ešte v júli – podľa miestnych novín – sa majitelia reštaurácií a hotelov sťažovali na nízky obrat i návštevnosť. Koľko paralel so súčasnosťou! Napriek všetkým negatívam bol však režisér Max Reinhardt presvedčený, že umenie a kultúra sú pre človeka v každom čase rovnako dôležité ako krajec chleba. S myšlienkou založenia nového festivalu sa začal zaoberať ešte pred vojnou, celé roky sa viedli o tom diskusie, vytvárali sa koncepcie a plány, ktoré ale stroskotali pre nedostatok financií. Podarilo sa to až v lete 1920, keď Reinhardt spolu s básnikom a dramatikom Hugom von Hofmannsthalom a hudobným skladateľom Richardom Straussom priniesli publiku to najlepšie z činohry a opery, čo v tom čase existovalo. S požehnaním arcibiskupa si na uvedenie hry Jedermann (Ktokoľvek) s Alexandrom Moissim v hlavnej úlohe vybrali netradičné miesto – námestie pred salzburskou katedrálou

(Domplatz). Premiéra 22. augusta 1920 sa označuje ako dátum zrodu Salzburškého festivalu. Hra o smrti hriešneho boháča od Huga von Hofmannsthalu mala obrovský úspech, hoci sa netlieskalo. Dôstojnosť miesta zakazuje svetský aplauz, publikum, ešte stále pod tlakom videného a počutého, len pomaly a ticho v hlbokom citovom pohnutí opúšťalo námestie, na ktoré sa vznášal podvečerný súmrak. Hra sa stala trvalou súčasťou festivalu, jeho ochrannou známkou. V 30. rokoch bola nálada na posvätnom javisku už voľnejšia, publikum si mohlo vychutnať nezameniteľný flair a prítomnosť vynikajúcich umelcov, dokonca aj Stefan Zweig dobrovoľne zišiel z Kapuzinbergu dolu do mesta, hoci už v Nemecku pálili jeho knihy. Rok 1937 – ešte raz vrcholný kultúrny zážitok, ešte dirigujú Arturo Toscanini a Bruno Walter a inscenuje Max Reinhardt, hoci jeho meno bolo na plagátoch zatreté. O rok neskôr, po obsadení Rakúska Hitlerom, bola väčšina spomínaných umelcov už v exile alebo na úteku a Jedermann sa prestal hrať až do roku 1946.

Celé mesto javiskom

Festival prežil vojnu, ďalej sa rozvíjal a zvyšoval svoje renomé, o čo sa záslužil celý rad významných riaditeľov festivalu, najmä Herbert von Karajan. Koncepciu festivalu tvoria tri piliere: divadlo, opera a koncerty – hlavne veľké, orchestrálne, často so speváckymi zbormi, vokálnymi alebo inštrumentálnymi sólistami. Koncertný program každý rok otvárajú Viedenská filharmonia, ale vystupujú tu aj orchestre z celého sveta. Na pódiiach sa striedajú svetoví režiséri, dirigenti a speváci, účinkovali tu napríklad aj Lucia Popp, Edita Gruberová či Peter Dvorský. Zámer zakladateľov festivalu – premeniť celé mesto na jedno veľké javisko – sa stal skutočnosťou. Rozšírenie festivalu znamenalo aj potrebu ďalších priestorov, prebudovali sa bývalé arcibiskupské stajne a jazdecké školy, čím sa získali tri veľké sály. Ale podujatia sa konajú aj v katedrále, Kolegiálnom kostole, Kostole sv. Petra a v iných sálach a na ďalších pódiiach, vonku aj v uzavretých miestnostiach. Salzburger Festspiele sa tak zaraďuje k najvýznamnejším festivalom hudby a divadla. Okrem Jedermannu sú pravidelne na programe klasické diela Mozarta a Straussa, ale uvádzajú sa aj diela novodobých skladateľov a klasické opery v novom spracovaní. V priebehu šiestich týždňov sa každý rok koná vyše 200 podujatí pre 250 tisíc divákov. V tomto roku sa otvorené festivalu posunulo až na 1. augusta, no už úvodné podujatia sa zaradili k jeho highlightom: Elektra – majstrovský kus Richarda Straussa v podaní Viedenských filharmonikov a s Tanjou Ariane Baumgartner, aktuálne najlepšou mezzosopranistkou na svete; Jedermann s hlavnými protagonistami Tobiasom Morettim a Carolinou Peters a premiéra hry Zdeněk Adamec podľa rovnomennej knihy o českom mladíkovi, ktorý sa upálil v Prahe v roku 2003, od rakúskeho spisovateľa Petra Handkeho, nositeľa Nobelovej ceny za literatúru. V pamätný deň prvého uvedenia Jedermannu sa konali

Foto: © Tourismus Salzburg

Domplatz s nádhernými kulisami salzburskej katedrály

Jaume Plensa, Barcelona/Španielsko

Foto: © SF/Luigi Caputo

FESTSPIELE

čítačky za účasti piatich hercov, ktorí stvárňali hlavnú postavu teraz alebo v minulosti, a ktorí patria k najlepším mužským hereckým osobnostiam v nemeckej hovoriacom prostredí: Klaus Maria Brandauer, Peter Simonischek, Tobias Moretti, Cornelius Obonya a Philipp Hochmair.

Salzburger Festspiele 2020

Už od 20. rokov minulého storočia je maska symbolom Salzburškého festivalu. Masku nájdeme nielen na festivalových plagátoch, ale súsošie s antickými maskami pri vchode do Zimnej jazdeckej školy je jednou z ikonických pamiatok Salzburgu. Hercom masky pomáhali prevetliť sa do postáv. Così fan tutte je druhou najhranejšou Mozartovou operou festivalu, aj v tomto ročníku bola na programe. V tejto komickej opere využívajú mužské postavy prestrojenie s maskami na svoje klamstvá. V tomto roku však boli masky hlavne v hľadisku – všetci diváci museli mať rúška. Trvanie festivalu sa skrátilo na 30 dní, uskutočnilo sa len 110 podujatí a len na ôsmich hracích miestach (z pôvodných 16). Organizátori sa po celé týždne zaoberali opatreniami na zamedzenie prenosu vírusu, či už medzi divákmi (napríklad namiesto 2 400 miest na Domplatzu ich bolo len 1 180), účinkujúcimi i personálom v zákulisi. Je až neskutočné, akými detailmi sa zaoberali: zabezpečenie

rozostupov pri speváckych chóroch, dezinfekcia klavírov, zredukovanie dvoch frakov filharmonikov len na jeden menej oficiálny oblek, aby sa obmedzil pohyb v šatniach a pod. Až na jedného účinkujúceho nikto svoje pôsobenie na tohoročnom festivale neodriekol, a to aj napriek tomu, že niektorí umelci podstúpili riziko, že by po návrate do svojej krajiny museli ostať v karanténe. Okrem hlavného programu sa konali aj malé koncerty a podujatia mladej scény.

Foto: © SF/Matthias Horn

Jedermann 2020 - v hlavných úlohách Tobias Moretti a Caroline Peters

Známe súsošie s maskami

Fotografie: Ingrid Žalneva

S významným jubileom súvisia aj dve výstavy. Do krajinkej výstavy „100 rokov Salzburger Festspiele“ v Salzburg Museum sa investovali dva milióny eur, pôvodne sa mala otvoriť v apríli a trvať šesť mesiacov. Otvorenie sa posunulo až na koniec júla, ale dobrá správa je, že potrvá až do konca októbra budúceho roka! Výstava sa označuje ako zinscenovaná, lebo približuje nielen vývoj festivalu, ale doslova prenáša scénu do priestorov múzea. Nachádza sa tu napríklad pôvodné javisko či imitácia festivalovej sály aj s povestnou červenou oponou, v jednej miestnosti sa možno usadiť a započúvať do troch vybraných hudobných diel, v ďalšej sa zas ponoriť do histórie prostredníctvom špeciálnych predmetov, ktoré vystihujú príslušný rok – sto rokov reprezentuje sto objektov a na polyfóne zas sto rôznych zvukových záznamov. Druhá výstava s názvom „Všade hudba!“ (potrvá do 7. marca 2021) v priestoroch DomQuartier prináša dvestoročnú hudobnú históriu Salzburgu. V dobových komnatách prostredníctvom nápaditých inštalácií rozpráva o nablyskaných časoch, historických premiérach, prepychových oslavách a nádhernej hudbe, pretože toto všetko tu v Salzburgu existovalo už dávno pred založením festivalu.

Hudbu má Salzburg vo svojej DNA. Jubilejný ročník bol aj napriek obmedzeniam úspešný. Festival vznikol v roku 1920 ako odvážny projekt napriek celospoločenským problémom a kríze. Podľa Maxa Reinhardta sa na umenie nemáme pozeráť ako na dekoráciu, ale ako na potravu a zmysel života. Tento odkaz je aktuálny aj dnes. Jarné mesiace ukázali, ako veľmi ľudom

Yinka Shonibare: Dilema Lapača vtákov (Salzburg Museum)

chýbala možnosť stretávania sa. Virtuálne ponuky ani streaming to nedokázali úplne nahradiť. Ako povedala riaditeľka festivalu Helga Rabl-Stadler: „Podľa slov dirigenta Nikolausa Harnoncourta ak sú dobrí účinkujúci, tak potom ľudia odchádzajú z predstavenia iní, než boli, keď na predstavenie prišli. A práve tento zážitok sme chceli darovať našim návštevníkom aj tento rok.“ Oslavy 100. výročia budú pokračovať aj v budúcom roku. Otvára len dúfať, že sa situácia čoskoro znormalizuje a budúci ročník festivalu prebehne už bez obmedzení, a že namiesto čísiel nakazených ľudí budú titulky novín zaplňať opäť správy o tom, aké šaty mala na sebe na javisku Buhschaft (milienka Jedermann) a ako Tobias Moretti po predstavení narazil sud s pivom... ■

100 Jahre Salzburger Festspiele - Die ganze Stadt als Bühne – davon träumte schon der Regisseur Max Reinhardt, gemeinsam mit dem Dichter Hugo von Hofmannsthal. Die Geburtsstunde der Salzburger Festspiele schlug mit der Aufführung des Jedermann am 22. August 1920 auf dem Domplatz. Konzerte und Opern ergänzten bald das Programm. Eine Reihe von Intendanten – darunter Herbert von Karajan – führten die Geschichte des Klassikfestivals weiter. Heute gelten die Salzburger Festspiele als das weltweit bedeutendste Festival der klassischen Musik und darstellenden Kunst. Das Festival war eines der wenigen, das nicht wegen Corona abgesagt wurde. Allerdings wurde das Festspielprogramm 2020 stark eingekürzt sowie modifiziert und es fand nur unter strengen Hygiene-Auflagen statt. Das Festival hat in seinem 100. Jubiläumsjahr ein Zeichen gesetzt – trotz Corona-Krise sind Kunst und Kultur möglich.

Milé decká,

teda poviem vám: tie čudné tohtoročné vírussy mi spravili úplný škrt cez rozpočet. Tak veľmi som sa tešila v júni do Tatier. Tento rok som musela presedlať na Murrelweg v Alpách. Ale aj tak – nech žije Malá a Veľká tatranská svišťovka. A nech žijú svište. Pravdupovediac, či slovenské, či rakúske svište, či niektoré iné z tých štrnástich druhov, čo žijú na zemi, všetky sú veľmi zlaté. Aj tie v Štajersku ma srdečne pozdravili svojím veselým písaním.

Vôbec by som neverila, že tieto malé šikovné zvieratká prežijú celý svoj život na tom istom mieste a väčšinu času strávia vo svojom podzemnom labyrintovom domčeku. Mne už tri koronové mesiace pripadali ako večnosť. Aké to musí byť pre sedmospáčov počas polročného zimného spánku, vôbec nevychádzať von? Možno preto sú svište počas svojich krátkych výletov vonku také pozorné a ostražití, ale aj zvedaví. Ja jednoznačne nie som ani sedmospáč, ani by som nevydržala byť stále na jednom mieste ako svište. Na druhej strane mať celú svoju rodinku a svojich kamarátov vždy v blízkosti okolo seba, môcť sa s nimi každý deň stretávať, šantiť, hrať sa – je niečo krajšie? A rozprávať si veselé príbehy ako napríklad tento:

Na jeseň 2020 sa stretne horská myška Mures Montis a svišťík zo Slovenska so svojimi švajčiarskymi kamarátkami Murreli a Marmotte. Ako tak pozorujú padajúce lístie, hovorí jedna z nich: „Jedenkrát vynechám zimný spánok a pozriem si toho típka, čo na jar tie listy zase lepí na stromy.“ Nenechajte sa pobláznit ani svišťami, ani vírusmi. Vybehnite do hôr, do Tatier, do Álp a vychutnajte si jesennú prírodu. Poteším sa, ak nám nejaké mimoriadne krásne sfarbené alebo mimoriadne krásne namaľované jesenné listy pošlete do redakcie.

Vaša Ela

Milí čitatelia,

leto sa končí, aj prázdninám už odzvonilo. Rada by som povedala, že odzvonilo aj Covidu 19, aj Covidu 20. Vlastne 2020. V júni sme sa nedali zastrašiť ani koronou, ani Covidom a pripravili pre členov spolku SOVA krásne divadelné predstavenie o Dedkovi a repke, o vzájomnej pomoci a súdržnosti, ktorá dokáže vyriešiť každý problém. Keďže hranica so Slovenskom bola uzavretá, náš záverečný školský výlet smeroval do Burgenladu. Z najvyššej vežičky na hrade Forchtenstein aj z vyhliadkovej veže v Bad Sauerbrunn sme usilovne mávali a posielali aspoň na diaľku srdečné pozdravy na Slovensko.

Netuším, čo nás čaká v novom školskom roku. Plány máme veľké. Každopádne v septembri odštartujeme sobotňajšie vyučovanie slovenčiny s našimi starými známymi, pani učiteľkami Cilkou Kersch, Claudiou Hovaňákovou a Lindou Erbek. Pani učiteľka Simona Kajtaz sa momentálne intenzívne venuje materským povinnostiam a my sa veľmi tešíme prírastku v spolku SOVA, jej malému Benjamínovi. Simonku počas materskej dovolenky zastúpi pani učiteľka Mária Ekinzi a doplní tak náš šťastie prinášajúci učiteľský štvorlístok.

Vyučovanie slovenčiny v spolku SOVA zostáva teda v pôvodných septembrových sobotňajších termínoch. Pokiaľ uprednostňujete vyučovanie počas školského týždňa, môžete využiť ponuky Bildungsdirektion Wien, bývalej Stadtschulrat. Poskytuje bezplatné vyučovanie slovenčiny ako materinského jazyka, ktoré sa koná v poobedňajších hodinách vo vybranej škole vo Viedni. Zúčastňujú sa ho deti z celej Viedne, výber školy a termín určuje Bildungsdirektion. Deti sú rozdelené do skupín podľa veku

– ľudová škola, základná škola a gymnázium. Či sa vyučba slovenského jazyka uskutoční, závisí od počtu prihlásených detí. Triedy sa budú otvárať na školách s najväčším počtom záujemcov a žiaci budú mať zapísaný slovenský jazyk na vysvedčení ako „unverbindliche Übung Slowakisch muttersprachlich“. Deti treba prihlásiť na vyučovanie čo najskôr, vyplniť prihlášku a odovzdať ju na riaditeľstve v škole, ktorú dieťa navštevuje. Prihlášky nájdete na internete na nasledovných stránkach:

prihláška Volkschule:

https://www.schule-mehrsprachig.at/fileadmin/schule_mehrsprachig/redaktion/muttersprachlicher_unterricht/anmeldeformular_ohne_2018/slowakisch-ohne.pdf

prihláška Gymnasium/Mittelschule:

https://www.schule-mehrsprachig.at/fileadmin/schule_mehrsprachig/redaktion/muttersprachlicher_unterricht/anmeldeformular_mit_2018/slowakisch-mit.pdf

Neváhajte a využite aj túto možnosť komunikácie a vzdelávania v slovenskom jazyku. V prípade záujmu kontaktujte pani učiteľku Katarínu Mičíkovú na čísle 0699-81142159.

Želáme všetkým detičkám a aj Vám, milí rodičia, ničím nerušený nástup do nového školského roka. Už predchádzajúce mesiace marec – jún potvrdili, že sa deti do školy naozaj tešia. Tak nech im tú radosť nikto a nič nepokazí! Nech ich všetky zlé viry obchádzajú a dobré vily nad nimi držia ochrannú ruku. ■

Elena Mandík

Korona a ja

Rada pozerám a počúvam správy. Keď som počula, že deti v Japonsku nemusia chodiť do školy, ticho som im závidela a predstavovala som si, aké by to bolo, keby som ani ja nemusela ísť do školy. A pár dní neskôr nám v škole oznámili, že do veľkonočných prázdnin máme zostať doma. Huráááááá...

Ale až také veselé to nakoniec nebolo. Dostávali sme dosť úloh, ktoré sme museli samostatne vypracovať, občas sa niečo nové naučiť z dejepisu či zemepisu, dokonca z výtvarnej sme museli kresliť obrázky. Učiteľka to brala dosť

Lea sa už teší do školy!

Foto: Archív rodiny Wuthe

vážne. Ale aj tak sa mi zdalo, že mám viac času. Žiadne poobedňajšie krúžky zo začiatku neboli. Neskôr sme začali s hodinami tanca, klavira či tréningom akvabeliek cez zoom. Bolo to zábavné, aspoň takto som sa stretávala so známymi tvármi. Ale čím dlhšie som sedela doma, tým viac som túžila po škole a najmä po mojich kamarátkach. Keď bolo pekné počasie, rady sme išli na prechádzku do lesa, alebo do našej záhradky, kde som niekedy robila aj tanečné tréningy na trávě. Vyskúšala som aj veľa nových receptov, pretože rada pečiem. Raz som upiekla čokoládový koláč a dostala som nápad: „Čo keby som prekvapila svoju kamarátku?“ Napísala som jej správu, že večer sa zastavím, ale ona myslela, že len žartujem. Zazvonila som pri dverách, otvoril jej otec a išla som k jej izbe. Hanna neverila vlastným očiam, keď ma uvidela vo dverách. Výskali sme, skákali sme, tešili sme sa, že sa konečne vidíme. Dlhoo trvalo, kým sme sa upokojili a spamätali z toho šoku. Tu som pochopila, že vidieť sa naživo je niečo úžasné a neporovnateľné s videotelefonovaním.

Keď som v správach počula, že zase môžeme ísť do školy, veľmi som sa potešila. Som rada, že čas „home schoolingu“ je už za nami. ■

Lea-Maria Wuthe, 3. ročník gymnázia

So sovícatami po troch mesiacoch

Neviem, kde a čím mám začať. Raz som niekde čítala, že ak chceš rozosmiať Boha, povedz mu o svojich plánoch. Príde mi to teraz výstižné. Plány sme mali, a veľa – divadlá, koncerty, výlety, učenie, písomky, domácnosť, záhrada... až som z toho bola nervózna, veď to nemôžem stíhať! A zrazu – asi ten smiech zhora. Ostali sme doma a bez plánu, a už som nič stihnúť nemusela!

Zo začiatku to bolo možno ešte zábavné, tie všetky anekdoty, sms a videá, čo kolovali. Potom sa mi to až také vtipné nevidelo. Vtipné a hlavne jednoduché nebolo učenie s mojou 9-ročnou dcérou! Každý deň hádka, diskusia, prečo sa musí učiť. Počas učenia jej pätnásťkrát spadla ceruzka, potom ju pätnásťkrát ostrúhala, potom ju svrbel nos, potom mala jedno oko mokré a to druhé až tak nie, bola hladná, smädná, ja som bola nespravodlivá a nechápala som ju!!!! Pomooooooooo!

Najviac z tých všetkých vtipov a citátov o korone sa mi páčil jediný: Nauč sa smiať očami! Lebo rúško viac nedovoľovalo...

A potom, keď mi po troch mesiacoch napísala Elenka Mandik, že urobme, skúsme niečo pre deti... Konečne!!! Mohla som aspoň „akože“ objať moje sováčky: Elenku, Cilku a Lindu na prvom stretku v spolku. Vonku bolo nádherne a vo vzduchu ešte furt tá opatrnosť a neistota, takže sme ani nečakali, či niekto vôbec do spolku dorazí. Ale naše verné defúrence došli. Cilka bola úžasná – toľko lásky v slovách. Páčilo sa mi, keď zavelila: sami sebe a pre seba si zahráme divadlo! A zahráli sme ho fakt perfektne. Bez prípravy, spontánne – rozprávku, ako ťahal dedko repku. „Môžem byť dedo? Raz-dva si oblečiem flanelku,“ povedala Cilka, „poď, babo, na mňa!“ Dala mi zásteru, Linde na hlavu navliekla repu a potom to už išlo. Deti boli zvieratká a ťahalo sa, spievalo a hlavne sme sa všetci smiali! Bol to krásny, konečne trošku normálny deň. ■

Tatiana Kaya-Dzijaková

Fotografie: Elena Mandik

Zasadil dedko repku. Staral sa o ňu, polieval, okopával a repka rástla a rástla... Keď nadišiel čas zberu, chcel ju vytrhnúť, ale repa sa ani nepohla.

Repa veľká ako dom, nechce sa jej, nechce von.

Zavolať si dedko na pomoc babku. Ťahali, ťahali, vytrhnúť ju nemohli. Hej rup, hej rup...

O chvíľu sa k dedkovi pridali malí pomocníci. Všetci chcú pomáhať. Malá kopa pýta viac, tak poď sem a daj mi pac.

Dnes pomôžes mne, zajtra ja tebe, v dobrom aj v zlom kamarát, musíme si pomáhať.

...hop a repa bola vonku. Poučenie - keď si pomáhame, všetko zvládneme, urobíme to skôr a lepšie a máme z toho spoločnú radosť.

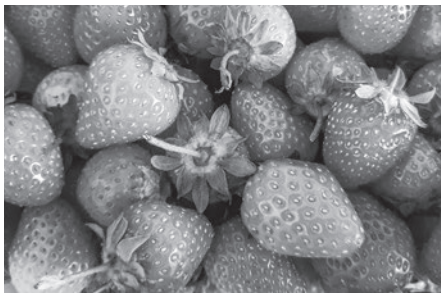
Foto: Lubomíra Wimmer

Kreatívna hodina slovenčiny s Claudiou a Simonou

VÝUČBA HRY NA CIMBALE PRE DETI AJ Dospelých pod vedením Lenky Blahovej, Absolventky Konzervatória P. J. Vejvanovského v Kroměříži a Akadémie Ferenc Liszta v Budapešti
Môžete sa naučiť hrať na cimbele – najprv ľudové pesničky, pri ktorých si zábavnou formou precvičíte češtinu aj slovenčinu, neskôr aj klasiku, jazz alebo populárne piesne. Postačí len pevná vôľa, nadšenie a paličky, cimbal bude k dispozícii v Kreuzherrenmusikschule. Prihlášky a bližšie informácie:

Lenka Blahová – E-mail: cimbalistka@seznam.cz, tel.: 0664 1027489

Naše milé, premilené jahody...

Na výlete

Ani tu neviem, kde mám začať. S výletom sme už tento rok vôbec nerátali, hoci práve ten je vždy čerešničkou na torte po celom roku učenia slovenčiny. Ale potom prišla správa, že predsa len sa pôjde... tento rok ale, bohužiaľ, nie na naše krásne Slovensko. No na kvalite nášho zájazdu sa nič nezmenilo. Naschvál píšem „zájazd“ lebo to sa mi nejako spája s cestou autobusom. Zájazd – autobus. Práve v autobuse sa štartuje dobrá nálada na celý deň a v autobuse sa potom aj končí ešte stále dobrá nálada po dni.

Tento rok sme sa vybrali do Burgenlandu. Prvá zastávka bol hrad Forchtenstein. Krásny, ale to asi napíšem o každom hrade. Zbožňujem ten pach, keď vstúpim do vnútra, tie „Geschichte“ k tomu. Hneď na začiatku ma dostala sprievodkyňa. Rozprávala s takým nadšením a rečou zrozumiteľnou deťom, že po hodinovej prehliadke ju deti ešte stále počúvali a čoraz viac sa pýtali. Mne bola najviac smiešna príhoda v kuchyni. Vraj, keď sa z pece začalo dymiť, kuchári a pomocníci začali spievať. Keď už spievať nemohli, znamenalo to, že je v kuchyni veľa dymu. A moju Júliu zaujal príbeh o majiteľoch hradu, lebo ešte večer po výlete v posteli mi v šoku vravela: „Mami, 11-ročné dievča si vzalo za manžela 17-ročného chlapca a mali spolu 27 detí?!“

Spoločný obed, ani ten nebol náš slovenský, žiadne halušky, ale šniceľ. A aby neostal dlho v bruchu, pokračovali sme ďalej prechádzkou do kopca lesom v Bad Sauerbrunn. Každý voľným tempom, my starší pomaly, deti, samozrejme, behom až hore na vyhliadkovú vežu. Bála som sa ísť hore, dosť sa to tam aj kývalo. Kým som s neistotou kráčala hore, Júlia sa už druhýkrát vracala dole. Výhľad z hora stál ale zato! Potom ešte krátky oddych na pováľaných stromoch a pňoch a išlo sa ďalej. Na jahodyyyyyy! Aj tam si hlavne deti napchali brušká a do košíka nič, my dospeláci opačne, zbierali sme hlavne do košíkov. Tu sa náš zájazd končil. Ale nie tak úplne, lebo najviac radosti a zábavy bolo v autobuse cestou domov. Čudujem sa, že sa ujo šofér mohol sústrediť na cestu, ale asi sa mu naša dobrá nálada páčila, požičal nám aj mikrofón. A potom už bez zábran spieval celý autobus. Všetky možné hity i ľudovky. Až do Viedne. Veeeeeľmi pekne sme sa poďakovali a srdečne rozlúčili – aj keď bez objatia – a roztrúsili sme sa domov. ■

Tatiana Kaya-Dzizjaková

Pod hradom Forchtenstein

Na náučnom lesnom chodníku

SOVA team v dobrej nálade z vydareného výletu

FOLKLÓR CEZ KORONU

VINICA: Ako pre všetkých, tak aj pre členov súboru Vinica bolo obdobie uplynulých mesiacov plné výziev: niektorí dobrovoľne (nútene) zostali na Slovensku, jeden tanečník prišiel o prácu a ostatní boli v domácej karanténe vo Viedni. No všetci mali pocit spolupatričnosti a cieľ ďalej sa po období korony stretávať. Keď sa situácia zlepšila, chodievali sme spoločne na túry do Wienerwald, na Jesuitenwiese a do Stadtparku. Objavili sme spôsob, ako

si nahradiť tréningy. Spoločne sme cvičili jogu, hrali bedminton a piknikovali. Bolo to dôležité obdobie, počas ktorého sme zistili, že nám spôsob tejto priateľsko-komunitnej koexistencie vyhovuje, dokonca, že nám veľa dáva. Podarilo sa nám aj stretnutie s muzikou a už v máji sme začali rozhýbať kosti.

Veľmi nás potešila ponuka RSKS a fotografky Petry Kamenar spolupracovať na novom kalendári na rok 2021. Nafotili sme členov Vinice v krojoch, na ktoré sme veľmi hrdí. Sú to staré

Fotografie: Elena a Martin Repka

Pózovanie do spolkového kalendára

originálne kroje z Detvy, Tekova, Ponitria a Myjavy a kroje zapožičané od FS Gymnik v Bratislave.

Keďže v septembri plánujeme veľké podujatie vo Viedni, pravidelné tréningy sme potrebovali. Podľa novej vyhlášky sme mohli oficiálne začať s tancovaním (bez obmedzenia vzdialenosti najmenej jeden meter od ľudí, ktorí nežijú v tej istej domácnosti – keďže tanec je kontaktný „šport“) až od 1. júla. Práve vtedy sa začali prázdniny a my sme si urobili nový tréningový plán – štvrtky na fare St. Ulrich a jedno sústreďenie s našou muzikou na Slovensku. ■

Elena Repka

Nácviky pokračujú

MARJÁNKA: Snáď sa nenájde nikto, komu by dnes tak často skloňované slovo korona nič nehovorilo. Tento vírus nás všetkých priviedol do zvláštnej doby, keď sa začali vyprázdňovať ulice, koncertné sály, múzeá a chrámy. V školách utíchla vrava a detský smiech. Každý z nás sa ocitol v novej a neobvyklej situácii. Tvár nám pokrýli rúška, vo vzduchu sa vznášala neistota.

Neobišlo to ani nás, malých i veľkých tanečníkov, spevákov a hudobníkov folklórneho súboru Marjánka, ktorý je súčasťou spolku Marjánka. Rezké piesne utíchli, prestali sa točiť farebné sukne. Mnoho krásnych plánov a akcií dostalo označenie „zrušené“. No napriek tejto nútenej pauze život išiel ďalej. Detský smiech, spev a tanec sa nestratili, zostali len za dverami našich príbytkov, ktoré boli pre nás dôležitejšie ako kedykoľvek predtým. Boli

našou kanceláriou, školou či tanečnou sálou. No začali nám chýbať naši priatelia a kamaráti. A tak Lenka Štucková, členka výboru a trénerka troch marjánkových skupín, prišla s nápadom výtvarnej nástenky. Zapojili sa mnohí a zahrnuli nás krásnymi výtvarnými prácami, v ktorých vyjadrili, čo im je v Marjánke blízke. Pod záplavou farebných malieb facebooková stránka FS Marjánka doslova rozkvitla ako jarná lúka. Tvorivosť však naberala obrátky a prichádzali nám ďalšie pozdravy z „koronaizolácie“ v podobe kreatívnych fotografií, hudobných či tanečných videí. Veľmi milým prevkapaním pre členky výboru boli batôžky s logom FS Marjánka. Spolu so svojou mamkou, pani Pleškovou, ich navrhla a zhotovila Mirka Buchwald, naša tanečníčka a členka výboru. Hudobný pozdrav Shaninky Breinhölder, ktorá zahrála na klavíri a zaspievala niekoľko ľudových piesní, sa stal

Titulka k novému projektu s obrázkom od Anežky Kelley

podnetom pre ďalší krásny hudobný projekt: Marjánkovské spievanky/zpívanky. Zrealizovali sme ho na Youtube kanáli FS Marjánka, kde sme postupne začali pridávať známe i menej známe ľudové piesne v podaní našich členov. A ako vznikla úvodná znelka? O hudobnú stránku sa postarala naša cimbalistka Lenka Blahová. Video a strih mal na starosti Daniel Canov, detské hlasy prepožičali Mara Westerkamp a Tomi Caudr. Obrázok, ktorý nakreslila Anežka Kelley, sme vybrali zo spomínanej výtvarnej nástenky. Podľa cimbalistky Lenky má k vzniku marjánkových spievaniek veľmi blízko pieseň Jána Wericha: „Ten umí to a ten zas tohle a všichni dohromady udělají moc.“ Myslím si však, že to platí pre celú činnosť Marjánky.

Po dlhom čase sme sa konečne mohli stretnúť. Zasa bolo počť rezkú hudbu a spev, opäť sa roztočili farebné sukne. Naplnilo nás to radosťou, vďakou a nádejou, že sa znovu môžeme venovať tomu, čo je nášmu srdcu blízke. ■

Monika Caudr

Fotografie: Archív FS Marjánka

Prvé stretnutie po dlhej koronapauze

Ingrid Konrad

PRÍBEH VEREJNÉHO PRIESTORU

Mestá sú čoraz atraktívnejšie pre život, ponúkajú viac pracovných, kultúrnych a spoločenských príležitostí, najlepšiu zdravotnú starostlivosť, podmienky na štúdium a iné možnosti, koncentrujú networky. Problém plánovania miest v čase, keď postupne väčšina obyvateľov tejto planéty žije v mestách a mestských aglomeráciách, je spojený s rastúcim nárokom na dopravu. Verejný priestor ako nezastavaná plocha medzi budovami a mestskými blokmi má byť prístupný pre všetkých, nielen pre dopravu. To znamená, že musí byť bezpečný, bezbariérový a z hľadiska kvality životného prostredia príjemný. Pre všetkých bez rozdielu veku a pohlavia, ako aj pre skupiny obyvateľov so zníženou schopnosťou pohybu. Dobre naplánované verejné priestory sú dnešnými rímskymi agorami. Senátori chodili do senátu peši a dôležité rozhodnutia dozrievali práve pri stretnutiach vo verejnom priestore...

Rast miest v súvislosti s rozvojom monofunkčných zón preplnil mestské komunikácie osobnou automobilovou dopravou. Bývanie bolo na jednom konci mesta – práca na druhom. Vzďialenosť medzi obytnými súbormi, administratívnymi a priemyselnými zónami a vyhľadávanými obchodnými centrami sa s nárastom obyvateľov zväčšovali. Človek musel v meste prejsť čoraz dlhšiu cestu a nielen za prácou. Dôsledkom je, že dnes sa všade okolo nás „valia“ autá alebo zaparkované lemujú chodníky, plnia plochy parkovísk a kedysi zelených dvorov.

Komu patrí verejný priestor?

Verejný priestor, námestia, parky a uličné priestory užívame rôznymi spôsobmi – v lete sedíme na terasách pred kaviarňami, hráme šachy na námestí, sedíme so zmrzlinou na trávniku v parku alebo, aby sme nezabudli na našu každodennú realitu – hľadáme parkovacie miesto... Pán s bielou paličkou hľadá bezbariérový priechod cez cestu, deti hrajú na tzv. obytnej ulici futbal alebo sedia na obrubníku... Ale nie je to posledné skôr obraz z minulosti? Kam siaha história verejného priestoru, ako sa rozvíjala doprava v mestách a kedy začal byť vnímaný človek ako chodec a užívateľ verejného priestoru a potreba chrániť ho voči silnejším účastníkom dopravy v meste? Známe sú

Príjemná malá kaviarnička - nový sused domu, v ktorom sídli náš spolok

kolízie dopravných prostriedkov s chodcami, medzi obeť patrí napríklad slávny španielsky architekt Gaudí, autor chrámu Sagrada Familia v Barcelone. Gaudího v roku 1926 zrazila električka a keďže nemal pri sebe žiadne doklady totožnosti, nedostalo sa mu zodpovedajúcej zdravotnej starostlivosti a zraneniam podľahol.

Už starí Rimania pochopili, že vozy s konskými záprahmi prehánajúce sa antickými uličkami môžu ohroziť občana večného mesta, a na ulici bol vyčlenený priestor pre chodcov a vznikol chodník.

Ale na Rím a jeho chodníky sa nadhlo zabudlo. Mestské komunikácie slúžili aj na odstraňovanie odpadu a splaškovej vody a pre chodcov to bolo skôr nebezpečné miesto s neprijemným odorom. V niektorých krajinách východnej Ázie je to žiaľ tak dodnes... S priemyselnou revolúciou a rozvojom automobilizmu vznikla ešte väčšia potreba chrániť chodcov. V Paríži sa až od polovice 18. stor. začali z bezpečnostných

dôvodov budovať spolu s cestnými komunikáciami chodníky ako priestory pre peší pohyb. V švajčiarskom kantóne Aargau v roku 1922 rozhodol najvyšší súd, že „chodec je na komunikácii úplne slobodný pri rozhodovaní, kam a ako chce ísť, a to platí nielen pre počujúcich, ale aj pre nepočujúcich, hluchonemých a zle počujúcich, a že môže vstupovať do vozovky v drevákoch. Pretože títo ľudia nie sú nebezpeční pre ostatných, ale moment nebezpečia predstavuje automobil, ktorý sa pohybuje väčšou rýchlosťou ako chodec“.

Cestné komunikácie boli postupne určené len pre pohyb vozidiel a chodci mali používať chodníky a cez cestu prechádzať opatrne, neskôr len cez miesta na tento účel vyznačené – priechody pre chodcov. Tým bola určená v uličnom priestore hierarchia pohybu a zaberanie plôch rôznymi druhmi mobility. Kým chodec zaberá vo verejnom priestore pre svoj pohyb cca. 1 m², autá pohybujúce sa rýchlosťou do 50 km/h zaberajú pri jazde priestor od 40 m² do 65 m².

Schanigarten - obľúbená forma letnej terasy priamo na ulici (Otto-Bauer-Gasse)

Na enormný nárast automobilizmu v 20. storočí a rastúce plošné nároky na automobilovú dopravu, zaberanie verejného priestoru pre statickú dopravu a vplyv automobilizmu na životné prostredie mesta dlhodobo upozorňuje rakúsky dopravný expert, profesor Hermann Knoflacher. Knoflacherov „Gehzeug“ sa stal varovným signálom zaberania verejného priestoru mesta pre autá. Upozornil, že každé odstavené auto dočasne alebo trvalo zaberie min. 4,5 m x 1,8 m verejného priestoru, ktorý by mohol a mal byť využitý inak, aby prispel ku kvalite života v meste. Dnes vieme, že každá takáto spevnená a pre zrážkovú vodu nepriepustná plocha spôsobuje v čase klimatickej zmeny vysušovanie a prehrievanie mesta. Namiesto toho, aby dažďová voda prirodzene v území ostávala, zlepšila jeho mikroklimu, znížila prašnosť a zmiernila jeho prehrievanie, opúšťa mesto cez kanalizáciu. Vodné toky ako jej recipienty v čase privalových dažďov vo forme povodní ohrozujú krajinu a život obyvateľov.

Knoflacher ako prvý upozornil, že súčasné plánovanie mesta založené na paradigme, že auto sa musí dať odstavíť priamo pri všetkých funkcionálnych miestach (školy, nemocnice, úrady, športové a kultúrne zariadenia, obchody atď.), postupne ničí náš prirodzený životný priestor, nedovoľuje zabezpečiť všetko, čo potrebujeme k životu v tesnej blízkosti obydlija, a v konečnom dôsledku aj sociálne siete, ktoré

k riešeniu tzv. Begegnungszonen – zdieľaných zón, kde sa stretáva viac prvkov mestskej mobility a kde má prednosť peší pohyb. Heslom je „ber ohľad na ostatných a rešpektuj peší pohyb“. Aktér pešieho pohybu – človek je najzraniteľnejší. Jeho sila spočíva však v tom, že on je vlastne mestotvorným prvkom, pretože verejný priestor oživuje a okolité budovy využíva na bývanie a podporuje aj komerčné aktivity v kontakte s verejným priestorom.

Pri zmene Mariahilfer Strasse na čiastočne pešiu, čiastočne zdieľanú zónu nastal zlom. Pôvodný silný odpor obyvateľov a aj neskoršia kritika projektu, že z centrálnej pešej zóny profitujú len veľké obchodné reťazce, mala svoje rácie. Samotným obyvateľom štvrte sa situácia s dopravou len zhoršila, priečne uličky ostali oparkované, menšie obchodíky a kaviarne ani nebolo vidno, nebol priestor na letné terasy, také typické Schanigärten. Riešenia tzv. zdieľaných zón vychádzali z požiadavky, že ulice nemôžu ostať klasickými komunikáciami, ale musia ponúknuť obyvateľom štvrte novú kvalitu. Zrušením, resp. zredukovaním parkovacích miest na teréne sa rozšíril priestor pre chodcov, plochy pre bicykle a kolobežky a pobytové funkcie ako letné terasy. Vznikol príjemný bezbariérový prístupný priestor pre dopravnú obsluhu územia a chodcov. Svetlá, dostatočne nosná veľkoplošná dlažba, osadená do štrkového

Menej áut, viac bicyklov - aj na Otto-Bauer-Gasse

prehrievanej ulice s klasickým výškovým rozdielom medzi chodníkom a komunikáciou príjemný svetlý bezbariérový verejný priestor.

Na záver

Rast životnej úrovne sa kedysi dokumentoval práčkou, televízorom alebo autom. Dnes sme sa v ukazovateľoch kvality života posunuli niekam inam. Na prvých miestach je sledovanie životného prostredia, dodržiavanie ľudských práv, osobná bezpečnosť, základná zdravotná starostlivosť, prístup k informáciám a vzdelávaniu, daňový systém a ekonomická situácia. Je zdravé, bezbariérové a bezpečné užívanie verejných priestorov mesta všetkými bez rozdielu jedným z ľudských práv jeho obyvateľov? Hoci zatiaľ neverifikovateľné, z hľadiska rozvoja mesta určite áno. ■

Zdroje:

https://fussverkehr.ch/fileadmin/redaktion/publikationen/FB_2007_04_Geschichte_FGS.pdf

https://en.wikipedia.org/wiki/Hermann_Knoflacher#/media/File:Gehzeug.jpg

<http://www.lage.de/Bauen-Wirtschaft/Entwickeln-Planen/Stadtentwicklung/Innenstadt>

<https://www.wien.gv.at/verkehr/strassen/archiv/grossprojekte/mariahilferstrasse.html>

http://www.telecom.gov.sk/files/statistika_vud/ziv_prostredie.htm

*Ingrid Konrad študovala architektúru v Bratislave a vo Viedni. V rokoch 1990 – 2005 pôsobila na Inštitúte krajinskej architektúry a záhradného umenia TU Wien ako asistentka a lektorka pre verejné priestory. V rokoch 1997 – 2011 prevádzkovala architektonický kanceláriu v Dolnom Rakúsku, vo Viedni a od roku 2005 aj v Bratislave. Od roku 2011 pôsobí vo funkcii hlavnej architektky hlavného mesta Slovenska Bratislavy.

Das Gehzeug - karikatúra enormne nepotrebného zaberania verejného priestoru autami

si človek a spoločnosť svojim vývojom postupne budovali. Podľa neho vlastne prekonávame stále väčšie a väčšie vzdialenosti na dosiahnutie tých istých potrieb.

V mestách je viac chodcov a tých, čo užívajú MHD, ako tých, čo používajú automobily. Vôľa chodiť peši aj vo Viedni má rastúcu tendenciu. Oprávnené sa teda môžeme opýtať: Komu patrí verejný priestor? Tomu, kto si ho silou, rýchlosťou a nárokom na plochu vyhradzuje, alebo chodcom, cyklistom, kolobežkárom, obyvateľom mesta či štvrte, jeho návštevníkom, turistom alebo autám?

Zdieľaný verejný priestor

Viedeň sa s problémom vysporiadala po svojom. Po budovaní peších zón pristúpila

lôžka spolu so stromovými jamami a plochami zelene zabezpečuje priepustnosť a zadržiavanie zrážkovej vody v území, zmiernuje prehrievanie v lete a zvýšené ochladzovanie v zime. Tým znižuje energetické nároky okolitých budov a tento krok slúži nielen na adaptáciu, ale je aj dôležitým prostriedkom k spomaleniu klimatickej zmeny. Ku kvalite verejného priestoru prispieva aj zmena verejného osvetlenia, menej dopravných značiek, a tým redukovanie vizuálneho informačného smogu a v neposlednom rade kvalitný mestský mobilár.

Aj ulica Otto-Bauer-Gasse, na ktorej sídli Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, sa stala takouto zónou. Projekt, ktorý je súčasťou veľkej prestavby Mariahilfer Strasse, urobil z neprijemnej, tmavej, vyasfaltovanej, autami oparkovanej, v lete extrémne

Ingrid Žalneva

VIEDENSKÉ FIAKRE

Klop, klop, klop – klopkanie konských kopýt sprevádzané hrkotaním kolies sa často ozýva v uliciach v centre Viedne. Viedenské fiakre patria ku koloritu hlavného mesta Rakúska rovnako ako Riesenrad v Prátri alebo Stephansdom.

Hoci sa kočiar povie po nemecky Kutsche, vo Viedni sa zaužívalo slovo Fiaker, ktoré poznáme aj v slovenčine, akurát že my máme aj slovo fiakrista, zatiaľ čo Viedenčania pomenúvajú slovom Fiaker voz aj kočiša na ňom. Avšak ani slovo ani tento spôsob prepravy nemajú pôvod v Rakúsku, ale vo Francúzsku, konkrétne v Paríži v Hoteli de Saint Fiacre. V roku 1645 sa Nicholas Sauvage, ktorý sa živil stávaním kočiarov, rozhodol skúsiť svoje šťastie v podnikaní tak, že pri tomto hoteli začal ponúkať na prenájom štvorsedadlové

Socha fiakristu pozdravuje okoloidúcich v parku pri Fiakerplatzi

kočiare ťahané koňmi za 10 sous na hodinu. Tak sa zrodil systém mestskej hromadnej dopravy. No a sv. Fiacrius, írsky mních, ktorého obraz skrášľoval portál spomínaného hotelu v Paríži, dal nielen meno tomuto povozu, ale zároveň sa stal aj patrónom všetkých kočišov, drožkárov a neskôr aj taxikárov.

Mei' Stolz is, i'bin halt an echt's Weanakind, A Fiaka, wie man net alle Tag'find't...

...je refrén jednej z najpopulárnejších viedenských pesničiek. Prvá licencia na prevádzkovanie fiakov bola vo Viedni udelená v roku 1693. Zatiaľ čo z Paríža sa časom fiakre vytratili, vo Viedni ich na prelome 19. a 20. storočia bolo viac ako tisíce! Žiaden div, že vtedy takmer na každom rohu bolo počuť: „Fahr'n ma, Euer Gnaden?“ (Zvezieme vás, Vaša milosť?). Gustav Pick sa vo svojej pesničke (odpremiéroval ju herec Alexander Girardi v Prátri v roku

Fotografie: Ingrid Žalneva

Klobúk pinč, vo Viedni nazývaný Melone, neodmysliteľne patrí k viedenským fiakristom

1885 počas osláv 100. výročia vzniku združenia fiakristov) chváli, že je pravý Viedenčan aj fiakrista (lebo „Kutscher“ môže byť predsa každým) a ďalej naznačuje, že „a Fiaka“ by mal byť delikátny a musí vedieť mlčať, lebo nezriedka vo svojom koči viez niekoho na tajnú, milostnú schôdzku. Takým bol aj Josef Bratfisch, ktorého si korunný princ Rudolf vybral za svojho osobného kočiša. V jeho koči sa viezla Mary Vetsera na svojej poslednej ceste do Mayerlingu, kde potom s Rudolfom spáchali samovraždu. Habsburgovci za mlčanie zaplatili

– Bratfisch si kúpil dom aj koncesiu, sľub dodržal a detaily osudného dňa si zobral so sebou do hrobu. Zaujímavé je, že sa fiakristi tešili veľkej obľube nielen pre svoje poháňачské zručnosti a diskretnú mlčanlivosť, ale aj preto, že mnohí z nich boli výborní speváci, ktorí zabávali miestne obyvateľstvo typickými, často pikantnými, viedenskými ľudovými pesničkami vo vychýrených lokáloch, ale aj na plesoch fiakristov alebo práčok, ktoré radi navštevovali aj hostia z vyšších kruhov. Hoci až v roku 1871 sa aj ženy mohli živiť spievaním podobných pesničiek, už dávno predtým na pódium vystupovala Fiaker-Milli (Emilie Turecek) v džokejskom kostýme s priliehavými nohavcami (na takého oblečenie musela mať povolenie od polície!) a s bičikom v ruke. Početní ctitelia jej ležali pri nohách, ona sa neskôr vydala – za fiakristu. Veselé pesničky rád spieval aj vypiskoval Bratfisch, údajne preto si ho Rudolf vybral. V piesňach si utáhoval zo svojho mena: „Volajú ma Bratfisch (smažená ryba), áno, plávam rád, ale iba v pive...“ Bratfisch je zvečnený na tabuli v 17. viedenskom okrese spolu s dvomi ďalšími kočišmi. Jedným z nich je Karl Mayerhofer, ktorý zomrel na následky havárie, keď do jeho koča narazilo auto – v roku 1905!

Spomienka na Josefa Bratfischu a jeho kolegov fiakristov

Typický obrázok z ulíc v centre mesta

Michaelerplatz - jedno zo stanovišť
viedenských fiakristov

Fiakre v súčasnej Viedni

Dnes už fiakre nevozia klientov na tajné stretnutia, ale slúžia hlavne turistom, ktorí sa takto oboznamujú s pamiatkami rakúskej metropoly. Vo Viedni je 21 firiem, okolo 170 kočov, ale v meste je počas dňa povolených maximálne 60 a musia stáť len na určitých miestach. Ak sa teplota vyšplhá na 35°C, kone sa musia vrátiť do stajní. Inak ich pracovný čas trvá cca 11 hodín, ale samozrejme sú v tom aj „prestojky“, keď koč vyčkáva zákazníkov. Jedným z najväčších prevádzkovateľov je podnik rodiny Paul, ktorá tieto služby poskytuje už vyše 50 rokov. Ako jediní majú povolenie používať fiakre aj pri Schönbrunne. Vo Viedni majú dvojce stajní a jednu farmu v Göttesbrunn-Arbesthale, kde sa jednak mladé kone cvičia na svoje budúce povolanie (6 – 12 mesiacov), a jednak staré kone prežívajú svoj „dôchodok“. V spolupráci s firmou Riding Dinner ponúkajú nielen okružné jazdy historickým centrom mesta, ale poskytujú aj náhľad do stajní v Simmeringu, kde sa človek zúčastní rannej hygieny koní a podozvedá sa zaujímavé informácie nielen o koňoch, ale aj o fiakristoch. Aby získali „vodičský“ preukaz, musia prejsť skúškou (ovládanie koní – teória aj prax, história, historické pozoruhodnosti; cudzí jazyk je bonus). Kôň si zas musí zvyknúť na zvuky mesta, postroj a koč, potom sa otestuje pri Schönbrunne, a keď sa osvedčí, tak môže rozvážať turistov po meste. V dvojzáprahu je vždy jeden kôň starší a skúsenejší. Dôležitý je tiež vzájomný vzťah a dôvera medzi fiakristom a zvierateľom, preto kočiš nesmie nikdy počas jazdy zoskočiť zo svojho miesta. To znamená, že nemôže ani zbierať konské výkaly, hoci za takéto znečistenie hrozí vysoká pokuta. Kedysi Viedenčania lajná zbierali a hnojili si nimi ruže vo svojich záhradkách. Dnes už o toto hnojivo záujem nie je, koňom sa vešajú na zadnú časť tela popod chvosty špeciálne vaky na zachytávanie tohto odpadu. Fiakre sú často diskutovanou témou ochrancov zvierat. Zamestnanci v stajniach sú otvorení aj takejto diskusii, práve návšteva stajní je dobrou príležitosťou vypočuť si aj druhú stranu. Na záver prehliadky návštevníci nasadnú do kočov a odvezú sa do centra mesta. Viac informácií na: www.fiaker-paul.at a <https://vienna.ridingdinner.com>.

O obľúbenosti fiakov svedčí aj to, že Viedenčania po nich pomenovali aj jedno menšie námestie – Fiakerplatz v 3. okrese, kedysi tu bývalo viacero rodín viedenských kočišov. V parčíku na námestí stojí dokonca aj veľká bronzová socha fiakristu. A teraz, keď vo Viedni nie je toľko turistov, aj domácim sa naskytuje výborná možnosť nechať sa vo fiakri povozit' po ich milovanom meste. ■

Zuzana Vančová

HISTORICKÝ ÚSPECH TV SLAVIA WIEN

Čakanie na tenisovú sezónu 2020 bolo pre novodobý vírus plné otázok a neistoty, či sa tento rok vôbec uskutoční. Našťastie, aj napriek obavám všetko dobre dopadlo a tenisoví nadšenci si mohli napokon zahrať, či už rekreačne alebo v tenisových majstrovstvách. To, že sa tenisové majstrovstvá konali, nebolo samozrejmosťou, ale vďaka neústupnej iniciatíve viedenského a rakúskeho tenisového zväzu.

Tenisový klub TV Slavia Wien sa mohol súperom znovu ukázať zo svojej silnej stránky a dokonca zaznamenať historický úspech tak v ženskej, ako mužskej kategórii. Ženské družstvo tento rok postúpilo z prvého miesta bez straty bodu do najvyššej krajskej ligy A (Landesliga A). Za 25 rokov pôsobenia klubu je to najlepší ženský výsledok, na ktorom sa podieľalo celé družstvo, ale najmä najúspešnejšia hráčka a zároveň predsedníčka klubu Slavomíra Vančová: „Keď som pred piatimi rokmi zobrala túto funkciu, mala som veľké plány a ciele. Tento úspech v ženskej kategórii ale prekonal všetky očakávania a som šťastná, že sa to takému malému klubu podarilo. Dnes už pojem TV Slavia Wien nie je neznámy a ostatné viedenské družstvá vedia, že sme nelahkými súpermi.“

Nelahkými súpermi sú už tradične aj mužskí hráči, ktorí sa očakávané prebojovali výborným tenisovým výkonom do vyššej kategórie. Podľa výsledkov patril k najúspešnejším hráčom tejto

Členovia tenisového klubu

sezóny Stanislav Dermek, ktorý sa nielen zúčastnil na každom zápase, ale takisto aj každý vyhral: „Túto sezónu si doslova užívam, pretože sa v prvom rade cítim zdravotne skvele, a to sa pravdepodobne odzrkadľuje asi najviac aj na mojich dobrých výsledkoch. Takže tento rok som nadmieru spokojný, pokiaľ ide o športovú stránku.“ Dobré výsledky a motivácia by ale neboli možné bez úžasnej tímovej nálady a spolupatričnosti. „Najväčšou motiváciou hrať za TV Slavia Wien je určite perfektný kolektív, ktorý je okolo nás. V našom tíme je úžasná partia ľudí a dôležité je, že sme všetci na jednej vlne. Vždy sa vzájomne povzbudzujeme a väčšinu vecí berieme s úsmevom na tvári.“ A čo Stanislava privedlo až z Nitry do tohto viedenského klubu? „Asi pred tromi rokmi na jeseň som bol skúsiť prvýkrát tradičný štvorhrový turnaj Danube Challenge Tennis Cup, ktorý organizuje Rakúsko-slovenský kultúrny spolok. Práve tam ma namotivoval môj veľmi dobrý kamarát Marek Mošat, ktorý žije vo Viedni už dlhšiu dobu. Vtedy som sa o tomto tenisovom klube rozprával aj s jeho predsedníčkou Šlávkou Vančovou, s ktorou sme si, myslím, hneď sadli, a už som nemal nad čím premýšľať.“

Tenisový klub Slavia sa neskladá výhradne z profesionálnych hráčov, ale taktiež zo začiatníkov a mierne pokročilých milovníkov tenisu. Členovia sa stretávajú v areáli Sports Monkeys, kde si tenis zahrajú na rekreačnej báze. Aj vďaka tenisu sa slovenská komunita vo Viedni rozrastá a vznikajú nové priateľstvá, pretože šport ľudí spája. ■

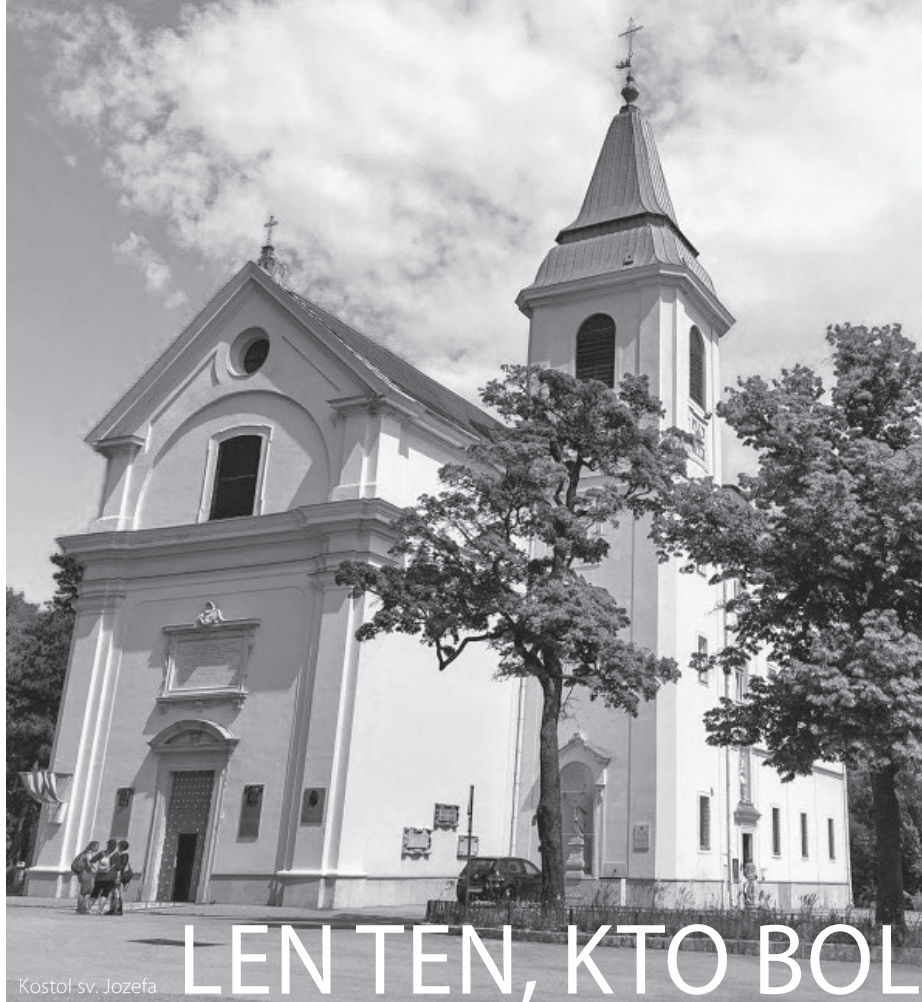

Mužský tím TV Slavia Wien

Jana Gregor-Rogler

O Kahlenbergu sa niekoľkokrát vyjadril v typickom viedenskom dialekte vo svojich dielach rakúsky národovec a básnik Franz Grillparzer na prelome 18. a 19. storočia. „Hast du vom Kahlenberg das Land dir rings beseh'n, so wirst du, was ich schrieb und was ich bin, versteh'n“ (Ak si si pozrel krajinu z Kahlenbergu, tak porozumieš, čo píšem a kto som), čítame v jednej z jeho básní.

Inokedy Grillparzer vyzdvihol výhľad z Kahlenbergu na Viedeň nad panorámu Paríža z Montmartre aj nad impozantný pohľad z výšky na Londýn. Tiež som mala možnosť vidieť spomenuté známe európske metropoly z vtáčej perspektívy a veru dávam za pravdu slovám básnika, že stáť na Kahlenbergu a dívať sa na Viedeň je pocit „božský“ – ako nakoniec napísal Grillparzer, nadovšetko milujúci svoje rodné mesto, vo svojom nedokončenom životopise.

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

LENTEN, KTO BOL

NA KAHLENBERGU, VIDEL VIEDEŇ

O niekoľko rokov neskôr venoval lyrik Josef Weinheber Kahlenbergu hymnus, oslovuje ho priamou rečou: „... Ty šlachetný Viedeňčan, pozývaš všetkých na požehnanú nedeľnú vychádzku...“ Kahlenbergu vyznal svoj obdiv aj básnik Max Mell, textári ľudových viedenských piesní či hudobná skupina súčasných mladých interpretov, ktorá sa nazýva jeho menom: Kahlenberg.

Silueta Malých Karpát na horizonte

Kahlenberg – 484 metrov vysoký „Wiener Hausberg“ – domáci kopec Viedeňčanov (ako vrch si ho pri uvedenej výške netrúfam pomenovať) v bývalom predmestí Döbling, v dnešnom noblesnom 19. viedenskom obvode, je ako stvorený na propagovanú dovolenku doma. Podľa rady skúsených turistov som sa rozhodla pozrieť si mesto z Kahlenbergu za východu slnka. Zväčša ráno nie je problém dodržiavať odstup od iných výletníkov, dokonca sa môže stať, že sa na vyhladkovej terase ocitnete sami ako ja. Vidím celé mesto ako na dlani. Tesne podo mnou vinohrady Nussbergu, vľavo dolu ligotavé stuhly nového aj hlavného toku Dunaja dekorované vežiakmi, v strede záplava striech historických aj moderných budov s výčnievajúcou siluetou Dómu sv. Štefana, vpravo v diaľke spoznávam zlatú kupolu kostola Steinhof. Na horizonte sa črtá pohorie Malých Karpát na Slovensku. A tu mi prechádza myšľou: „Buď pozdravená, vlasť moja!“ V tej chvíli mi vlnú oči, tentoraz myslím na verš slovenského básnika „Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať...“ Krajania mi rozumejú...

Vinohrady na Nussbergu

Zvolila som si nový domov v Rakúsku, ale rodný môj kraj zostane v srdci navždy najkrajší, jemu vďačím za to, kým som tu.

Zelené pľúca rakúskej metropoly

Zhlboka sa nadýchnem a pohľadom sa vrátim od vzdialených hraníc k zeleni stromov v tesnej blízkosti. Vzduch je čistý, veď Kahlenberg je súčasťou Viedenského lesa, pohoria s plochou veľkou ako 110 000 futbalových ihrísk, na ktorej rastie okolo 40 000 stromov. Ale nie je to len les, sú to naskutku zelené pľúca päťdesiatjednej obcí Dolného Rakúska a siedmich obvodov Viedne. To znamená, že priamo v takmer dvojmiliónovom meste sa môžeme ocitnúť v prostredí podobnému pralesu, pri troche šťastia dokonca uzrieť kráľa vtáctva Viedenského lesa – čierneho bociana, ktorý rád hniezdi vysoko v korunách starých stromov alebo sa vznešeným krokom prechádza po vlhkých lúčkach.

Z vyvýšenín pohoria na území hlavného mesta je Kahlenberg najobľúbenejší, hoci Hermannskogel ho výškou 542 m prekonáva.

Zo Svinského vrchu domov pre exotické zvieratá

Dnešný Kahlenberg je oddávna zalesnený, ale do 17. storočia bol neobývaným územím a majetkom neďalekého kláštora Klosterneuburg. Staré duby medzi jeho porastom vyhľadávali len diviaky, ktoré si pochutnávali na žaludoch, preto sa mu hovorilo Sauberg – Svinský vrch. Cisár Ferdinand II. ho vymenil za iné územie, v roku 1628 založil kamaldulský kláštor, povolal doň katolícko-eremitický rád a Svinský vrch premenoval na Josephsberg – Jozefov vrch. V tej dobe, vlastne už od 13. storočia niesol meno Cahlenberg jeho menší brat, ktorý poznáme ako Leopoldsberg. Podľa cisára Leopolda I. však bol premenovaný na Leopoldsberg až na konci 17. storočia a susediaci Josephsberg sa zmenil na Kahlenberg. Trochu komplikované, ale taká je história. Syn Márie Terézie Jozef II. eremitov rozpustil a pár domov, medzitým postavených na Kahlenbergu, pomenoval Josephsdorf – Jozefova dedina. Opustený kláštor kúpil dvorný radca Leopold Edler Kriegl a bývalý kláštorný kostol dal zasvätiť svätému Jozefovi. Ten stojí na Kahlenbergu dodnes. Panstvo Kahlenberg menilo viackrát majiteľov, v roku 1819 ho

Interiér Kostola sv. Jozefa - pútnické miesto Poliakov

odkúpil knieža Ján z rodu Lichtenštajn a založil tu nádhernú zoológickú záhradu. Územie Kahlenbergu siahajúce až po Leopoldsberg sa stalo na istý čas domovom exotických zvierat a diviaky sa udomácnili v lesoch Lainzer Tiergarten, kde sa ich počet v súčasnosti značne zvýšil.

Nemý svedok oslobodenia Viedne pred Turkami

Marco d'Aviano požehnáva kráľa Sobieskeho

Kara Mustafa dal rozostavať stany okolo Viedne a keďže sa obyvatelia nevzdali, zvolil vyčkávaciu taktiku, kým Viedenchania nebudú mať čo jesť a sami mu otvoria brány hradieb. S početnou prevahou svojich bojovníkov si bol víťazstvom nad Habsburgovcami celkom istý a snívaj už o následnom dobytí Ríma. Cisár Leopold včas odišiel z mesta aj s manželkou očakávajúcou potomstvo a ďalšími obyvateľmi dvora. 12. septembra 1683 kapucín Marco d' Aviano, povolany z Benátok, odsľúžil sv. omšu v Kaplnke sv. Juraja na Leopoldsbergu, požehnal poľských, nemeckých aj rakúskych vojakov takzvanéj svätej ligy, ktorí sa po porade takticky rozostavali na Leopoldsbergu aj na Kahlenbergu. Ľavé krídlo cisárskej armády

V niektorých archívnych záznamoch je súčasný Kahlenberg označovaný za vnútorný špic a Leopoldsberg za vonkajší špic Kahlenbergu. Z tohto hľadiska si nemusíme lámať hlavu, z ktorého kopca vlastne prišla na pomoc Viedni armáda pod vedením poľského kráľa Jána III. Sobieskeho, keď vysvetľujeme históriu druhého obliehania hlavného mesta monarchie Turkami – jednoducho stačí povedať, že z Kahlenbergu. Isté je, že veliteľ vojakov Osmanskej ríše veľkovezír

Anton Paul Heilmann: Hotel Kahlenberg, akvarel 1898

Modul - súkromná univerzita cestovného ruchu

viedli postupne vojvoda Karol Lotrinský, Wilhelm gróf Badenský a mladý, ešte len 19-ročný princ Eugen Savojský, v strede sa zoskupili bavorské, saské, franské aj švábske vojenské oddiely a sprava sa blížili Poliaci pod vedením kráľa Sobieskeho. Spoločne s veľkým nadšením za záchranu kresťanstva za hlasného dupotu koní a pokrikov prekvapili Turkov a tí sa uprostred boja po strate asi desiat tisíc vojakov ešte v ten istý deň dali na útek. Kara Mustafu za nesplnenie úlohy sultán odsúdil na smrť uskrtením hodvábnou šatkou. Kahlenberg zostal nemým svedkom slávnej „bitky pri Viedni“, ktorá bola sfilmovaná v rovnomennom filme v taliansko-poľskej koprodukcii. Kostol sv. Jozefa je plný pamiatok na túto udalosť, stal sa pútnickým miestom Poliakov. Najznámejší pútnik v ňom bol pápež Ján Pavol II. V interiéri zanechal svoj pápežský ornát ako dar.

Slávny obyvateľ Kahlenbergu – rodák zo Spišskej Belej

Slávny učenec 19. storočia Jozef Maximilián Petzval, rodák zo Spišskej Belej, o ktorého optických vynálezoch sme písali v článku 650 rokov Viedenskej univerzity, na Kahlenbergu býval. Kúpil zrúcaniny bývalého kláštora, opravil si ho na svoje sídlo, pre hrubé múry a malé okná o ňom hovoril ako o svojom hrade. Zriadil si v ňom vlastné laboratórium aj mechanickú dielňu. Rúbal drevo, v lete šermoval a takto vytrénovaný cválal roky na arabskom koni do mesta na univerzitu prednášať matematiku. Po prednáške a živjej debata s poslucháčmi nasadol na koňa a odcválal domov – na Kahlenberg.

Na koni alebo pešo chodievala na Kahlenberg aj Sisi, manželka cisára Františka Jozefa I. Na peších túrach ju sprevádzala jej posledná dvorná dáma Irma Stárayová zo Zemplína. Na pamiatku jej výletov bol v roku 1904 odhalený pomník v secesnom štýle s veľmi pekným reliéfom ako súčasť kamennej lavičky na mieste, kde pravdepodobne cisárovná oddychovala, nazvaný „Kaiserin Elisabeth – Ruhe“.

V tom čase bol dominantou Kahlenbergu hotel z konca 19. storočia postavený rakúskou spoločnosťou Bergbahngesellschaft, jeho architektúra s vežičkami vhodne dopĺňala takmer kúpeľnú panorámu Kahlenbergu spolu s Kostolom sv. Jozefa, no zachovala sa len na plagátoch a pohľadniciach ako spomienka na Sommerfrische – letné osvieženie Viedenchánov.

Na mieste historického hotela bola v roku 1935 postavená terasovitá reštaurácia Kahlenbergrestaurant podľa projektu Ericha Boltsterna, avšak aj tá je už iba minulosťou. Architekti 21. storočia ju pretvorili na Suite-hotel Am Kahlenberg so Skyline – reštauráciou susediacou s ďalšou modernou budovou súkromnej viedenskej univerzity cestovného ruchu Modul.

Vyhliadková terasa zostala miestom nádherného pohľadu na mesto a ja myslím znova na slová básnika: „Len ten, kto bol na Kahlenbergu, videl Viedeň...“ ■

Použité pramene:

Kurt Vancsa: „Hast du das Land vom Kahlenberg“. Eine Variation über das Thema „Dichterische Heimatkunde Verein für Landeskunde von Niederösterreich

Edícia Priekopníci našej prítomnosti : Rumanovský, I.: J. Petzval, Martin 1957

Chronik „Wien Edition“, Archiv Verlag

Bezirksmuseum Döbling

Ingrid Fux

Téma našej túry sa niesla po historických stopách zubačky na Kahlenberg, ktorá bola v časo cisárskej monarchie vybudovaná pri príležitosti Svetovej výstavy vo Viedni ako prvá zubačka v Rakúsku vôbec.

Zašlé časy obľúbenej výletnej atrakcie na prelome 19. a 20. storočia nám priblížila turistická sprievodkyňa Janka Gregor-Rogler. O tejto slávnej, na svoju dobu významnej technickej stavbe so štandardnými koľajnicami nám porozprávala priamo na tvári miesta v reštaurácii Einkehr zur Zahnradbahn. Hneď po vstupe do typického viedenského pohostinstva na vás dýchnie atmosféra éry monarchie, ako by sa tu na chvíľu zastavil čas. Steny sú vyzdobené zaujímavými exponátmi, ako portrét jedného z posledných výpravcov tejto parnej lokomotívy, výpravcovská čapica, neomysliteľná súčasť uniformy, na ktorej cisársky dvor tak lipol, ale taktiež aj fotografia brzdiča, čo bola veľmi dôležitá funkcia, súvisiaca s bezpečnou prevádzkou. Brzdiči sedávali na lavičke pripievanej na streche každého vagóna, parná lokomotíva mohla ťahať najviac tri.

Po krátkom historickom exkurze, keď sa k našej skupinke pridali aj poslední oneskorení, ktorí blúdili Viedňou a nakoniec šťastnou súhrou udalostí predsa len došli na určené miesto, sme sa vybrali turistickým chodníčkom do kopca. Vzduch bol ešte nádherne čerstvý, a aj keď slniečko už neúprosne svietilo, okolitý hustý porast Viedenského lesa nám poskytoval príjemný tieň a osviežujúci vánok. Človek si tu veľmi rýchlo uvedomí, ako funguje prirodzená klíma a ako sú lesné porasty dôležité na udržanie vlhkosti. Ako príjemne sa kráča v lese a na zelenej lúke. Chodníček miestami prudko stúpala a pre niektorých zúčastnených sa túra zmenila na tortúru, ale v rámci skupinky

V príjemnom tieni Viedenského lesa

PO STOPÁCH ZUBAČKY NA KAHLENBERG

Fotografie: Ingrid Fux

Najprv trochu histórie a túra po stopách zubačky sa môže začať...

sme sa snažili zvoliť také tempo, aby ho všetci zvládli podľa svojich síl. Zadosťučinením nám bol krásny výhľad ponad koruny stromov na Viedeň, od ktorej sme sa stále viac a viac vzdalovali.

Po trase sme minuli jednu z oficiálnych zastávok zubačky Krapfenwald, kde sa dodnes nachádza krásne mestské kúpalisko Krapfenwaldbad s úžasným výhľadom na Viedeň. Milovníci nostalgického štýlu si tu prídu na svoje. Ale my sme v rezkom tempe pokračovali ďalej k našej prvej dôležitej zastávke Café Schönstatt, kde sme mali naplánovanú prestávku. Občerstvenie v tejto oáze pokoja a hustého lesného porastu bolo pohľadným pre dušu i myseľ. Okolo nás čvirkali vtáčiky a my sme si poštebotali v druhej debata.

Hneď sa nám veselšie kráčalo k najvyššiemu bodu Kahlenbergu s televíznym vysielateľom ORF, miestu, kde mala zubačka v minulosti konečnú stanicu. Popri rozhľadni z konca 19. storočia Stefaniewarte na trase našej vychádzky sme sa dostali k reliéfu Kaiserin Elisabeth-Ruhe, kde Janka Gregor-Rogler prehodila výhybku do histórie a autenticky nám priblížila športové aktivity cisárovnej Sisi, ale i slovenského rodáka Jozefa Maximiliána Petzvala, slovenského fyzika, matematika a vynálezcu, zakladateľa modernej optiky, ktorý na Kahlenbergu býval.

Pred nami sa už črtali obrysy rímskokatolíckeho Kostola sv. Jozefa a otvorená vyhládoková plošina na Kahlenbergu. Pohľad na majestátnu panorámu mesta prefatého korytom a ramedom Dunaja upútal náš zrak i myseľ. Človek sa ponorí do tej majestátnej krásy a chvíľu len tak vníma silu tohto momentu. Uchovať si plastickejšie tieto dojmy v pamäti nám pomôže spoločná fotka.

Strmším chodníčkom cestou späť, pozdĺž vinohradov sa nám kráčalo rezko. Zastavili sme sa v Heuriger, kde sme natrafili na krásne prostredie v záhrade pod korunami stromov s výhľadom na starostlivo obrobené vinice, protiahly Leopoldsberg a kontúry veľkomesta. Pri vynikajúcom vínku, osviežujúcom frizzante a perlivom mušte z červeného hrozna sme sa podelili o dojmy z vychádzky, ale i s plánmi na nachádzajúce trochu netradičné leto.

Príjemne strávený deň v dobrej spoločnosti, vychádzka s historickými zastávkami a priateľské posedenie bolo vydarenou bodkou za aktivitami RSKS pred letnými prázdninami. Tešíme sa, že už teraz vás môžeme pozvať na podobné podujatie:

Zaslúžený oddych po túre

NEDELA 4. OKTÓBRA 2020 PRÍRODO-HISTORICKÁ VYCHÁDZKA "PO BEETHOVENOVÝCH CHODNÍČKOCH"

Vydáme sa na prechádzku ako pred vyše 200 rokmi Ludwig van Beethoven - po bývalom kúpeľnom parku a miestach, kde býval, navštívime dom na Probusgasse, v ktorom napísal Heiligenstätter Testament, a porozprávame si o jeho láskach i návšteväch na území Slovenska. Miesto a čas stretnutia: Konečná zastávka električky 37 Hohe Warte 1190 Wien o 14.00 hod.

Sprievádza certifikovaná viedenská sprievodkyňa Ing. Jana Gregor-Rogler

Prosíme záujemcov, aby svoju účasť na prechádzke nahlásili najneskôr do 28. septembra: E-mail: jana.gregor-rogler@outlook.com, tel.: 0043 (0) 676 9713113 ■

Foto: Jana Gregor-Rogler

PREZENTÁCIA KNIHY

DER SCHULVEREIN KOMENSKÝ – 150 JAHRE TSCHECHISCHES SCHULWESEN IN WIEN/
ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ – 150 LET ČESKÉHO ŠKOLSTVÍ VE VÍDNI.

1.500 Kč

70 €

Od 24. 6. 2020 probíhá v sekretariátu Školského spolku Komenský prodej dvojjazyčné knihy Školského spolku Komenský, jejíž autorkou je Dr. Vlasta Valeš.

Ab dem 24. 6. 2020 wird im Sekretariat des Schulvereines Komensky das zweisprachige Buch des Schulvereines Komenský, dessen Autorin Dr. Vlasta Valeš ist, verkauft.

Fotografie: Archiv Schulverein Komensky

Jubilejná publikácia

150 ROKOV ČESKÉHO ŠKOLSTVA VO VIEDNI

Utorok 23. júna bol prvý slnečný deň po viacerých daždivých. A tak sa prezentácia knižného diela Školského spolku Komenský, ktorého autorkou je Dr. Vlasta Valeš, mohla

v Schweizerhause DKfm. Karla Jana Kolaříka konať vo vonkajších priestoroch. Zúčastnili sa jej početní hostia z českej a slovenskej menšiny, členovia školského spolku,

Ing. Karel Hanzl s autorkou knihy Vlastou Valešovou

Program obohatilo vystúpenie školského orchestra a zboru

zamestnanci a pedagógovia našich škôl, naši partneri a predstavitelia verejného života. Medzi pozvanými bola aj veľvyslankyňa Českej republiky v Rakúsku Dr. Ivana Červenková, slovenského veľvyslanca zastupoval Martin Pangráč. Pozvanie prijal aj riaditeľ Slovenského inštitútu Igor Skoček a šéfredaktorka časopisu Pohlady Ingrid Žalneva.

Slávnostné podujatie otvoril starosta Školského spolku Ing. Karel Hanzl, ktorý povedal: „Táto kniha sa číta ako napínavý román. Udržanie jazykovej schopnosti češtiny a slovenčiny ako rodného jazyka bolo hlavným dôvodom na založenie Školského spolku Komenský 21. apríla 1872. 150-ročná história v kombinácii s osudmi jednotlivcov a pozadím veľkých dejinných udalostí približuje z niekoľkých zorných uhlov nielen dávnu minulosť, ale predovšetkým posledných tridsať rokov, ktoré priniesli úspešnú premenu Školského spolku a s ňou optimistické vykročenie viedenských Čechov a Slovákov do 21. storočia. Vrelá vďaka patrí všetkým, ktorých srdce bije pre školu a ktorí za ňu bojovali a aj dnes bojujú s maximálnym nasadením.“ Autorka Dr. Valeš vyjadrila veľkú radosť z toho, že mohla svoju knihu prezentovať takému širokému publiku v tejto zložitej dobe. Veľvyslankyňa ČR sa jej podakovala za to, že spisala jedinečnú históriu českého školstva vo Viedni, a Martin Pangráč k tomu poznamenal, že dejiny tvoria ľudia, ktorí sú ochotní dať pre dobrú vec všetko. O hudobný program sa postarali zbor a orchester gymnázia pod vedením Mag. Christy Cernajsek, Mag. Yvonnej Friedlovej a Mag. Johanna Langer, ktorý sa predstavil známymi pesničkami ako Im Prater blühen die Bäume, Ta naše písnička česká a pod., a odznela aj hymna školy. V závere programu si opäť zbral slovo starosta Ing. Hanzl: „Rok 2022 bude Rokom viedenských Čechov a Slovákov vo Viedni, každý spolek formuluje svoje sny a spoločne sa budeme usilovať o ich splnenie.“ Prezentácia sa vydarila a všetci účastníci si odnášali domov nielen krásne zážitky, ale mnohí z nich si prezentovanú knihu Školského spolku Komenský aj zakúpili. ■

Margita Jonas
(preklad Ingrid Žalneva)

Cez koronu...

Pandémia sa dotkla nás všetkých. Aj v školstve bolo treba nájsť vhodný spôsob, ako túto situáciu zvládnuť čo najlepšie a čo možno najefektívnejšie pokračovať vo výučbe. Aj pre mňa ako študentku Viedenskej univerzity nastala neľahká situácia. Študujem vedecký odbor v oblasti vzdelávania v poslednom semestri bakalárskeho štúdia. Keďže môj odbor sa vo veľkej miere dotýka pedagogiky, bola som veľmi zvedavá, ako sa Rakúsko či Slovensko dokážu zmobilizovať. Pochádzam zo Slovenska, preto som sledovala situáciu v oboch krajinách.

V polovici marca, keď sa pomaly rozbíhal letný semester, začínali semináre a klasický univerzitný kolobeh, bola som vo výskumnom procese, ktorý sa začal už predošlý semester a slúžil ako materiál na moju bakalársku prácu. V období, keď som potrebovala intenzívne konzultovať s profesorkou a inými študentmi, navštevovala som knižnice a väčšinu času trávila v škole, oznámili nám, že Viedenská univerzita bude z príčiny šírenia koronavírusu zatvorená. Vtedy som ešte netušila, na ako dlho a aké vážne to bude so štúdiom ďalej. Nedostatok informácií a nevedomosť nielen u mňa, ale aj u väčšiny ostatných študentov, samozrejme, vzbudzovali neistotu a nervozitu. No netrvalo dlho a vedenie školy nám emailami oznámilo, že štúdium sa mení na takzvaný „Homelearning“ – teda výučbu z domu. Nevedela som si to dobre predstaviť, keďže som také niečo ešte nikdy nezažila.

Písomná, teda online komunikácia sa na dlhší čas stala hlavným spojením medzi mnou a mojou vyučujúcou profesorkou, ktorá mi pravidelne posielala informácie prostredníctvom emailu. Po dvoch-troch týždňoch sme si spoločne s ostatnými spolužiakmi a profesorkou dohodli a zvolili systém, ktorý by nám všetkým najviac vyhovoval, aby výučba mohla pokračovať v rámci možností ďalej. Naše vyučovacie hodiny sa niesli v znamení konferenčných hovorov prostredníctvom aplikácie Zoom, ktorá nám umožňovala interaktívnu výučbu s možnosťou prenosu obrazu a zvuku. Takto prebiehali rôzne diskusie, skupinové práce či konzultácie. Jednou z mnohých výhod tejto formy výučby bolo, že počas online seminárov sme sa videli všetci spolužiaci aj s profesorkou a navzájom sme spolu mohli diskutovať – dokonca aj v skupinkách, ktoré sa dali vytvoriť. Výučba bola v iniciatívy našej profesorky doplnená o možnosť kontaktovať ju aj na súkromnom telefónnom čísle v prípade núdze, čím nám študentom ukázala dobrú vôľu, snahu a ochotu pomôcť, tak ako to v tomto náročnom období len bolo možné.

Štúdium na Inštitúte slavistiky v neľahkých časoch

Nový koronavírus a predovšetkým opatrenia, ktoré prijala vláda, značne zmenili životy všetkých študentov, zamestnancov aj vyučujúcich na Inštitúte slavistiky vo Viedni. Letný semester na Viedenskej univerzite sa začal 1. marca pre všetkých študentov obvyklým spôsobom. Aj keď vo východnej Európe už bolo zrušených množstvo odborných konferencií a súťaží pre študentov slovanských štúdií, nikto na našej univerzite sa nad týmto vírusom vážne nezamýšľal. Bol naplánovaný priebeh nového semestra, rozdelené referáty, vybrané

Dôležité upozornenia na každom kroku...

K príprave a písaniu bakalárskej práce patrí neodmysliteľne aj literatúra. Keďže aj knižnice podliehali veľmi prísnyh pravidlám a boli uzavreté, prístup k potrebnej vedeckej literatúre bol veľmi komplikovaný a obmedzený. Neostávalo mi teda nič iné, ako pracovať s online zdrojmi, ktoré sú často neúplné a v minimálnom množstve. Pani profesorka bola aj v tomto ohľade ústretová, keď umožnila používať aj zdroje, ktoré by za normálnych okolností nepokladala za relevantné.

Zo strany univerzity bola teda daná voľnosť bez väčších obmedzení vo forme a spôsobe vyučovania. To dávalo veľký priestor vyučujúcim aj študentom využiť vlastnú kreativitu a alternatívne spôsoby výučby, ktoré by mohli byť zaujímavé ako doplnková forma k vyučovaniu aj za klasických podmienok. 21. storočie ponúka neuveriteľné spektrum možností v oblasti techniky, multimédií a práve toto obdobie nám umožnilo naplno využiť schopnosti a znalosti v tomto smere, ktoré doteraz neboli až tak plnohodnotne využívané na vzdelávacie činnosti. My ako študenti sme museli mať v tomto čase koronavírusu určitú dávku sebareflexie a vyššej zodpovednosti, aby sme mohli zvládnuť nároky a požiadavky profesorov, ktoré boli často vyššie ako za normálnych okolností.

Aj náročné obdobia a situácie, ktoré v živote človeka neočakávane zastihnú a prinášajú komplikácie, nemusia byť iba zlé. Buď sa budeme mračiť a hnevať, alebo sa na to pozrieme pozitívne a zoberieme si z toho aj to dobré. Pretože každá skúsenosť nás môže posunúť vpred a niečo nás naučiť. ■

Natália Nemcová

Milí študenti,

ostatné mesiace nás postavili pred neočakávané výzvy. Keď som sa 10. marca lúčila so svojimi študentmi na pôde Inštitútu slavistiky, nikto z nás netušil, že náš vzájomný kontakt sa až do konca semestra obmedzí na virtuálny.

Podmienkou kreativity a radosti z učenia je komunikácia nielen s učiteľmi, ale aj so spolužiakmi. Živá výučba prináša množstvo zaujímavých momentov: zdanlivo náhodná poznámka podnieť živú diskusiu. Formálnosť výučby sa stráca aj vďaka kvízom vytvoreným na mobilnej aplikácii Kahoot.it – študenti sa počas prednášok a seminárov aktívne zapájajú do vyučovania. Virtuálne stretnutia nenahradia tie ozajstné, ale umožnili nám nestratiť vzájomný kontakt, aby sme si ho mohli udržať, museli sme zvládnuť množstvo nielen technických výziev. Žiadna z nich nás však už v budúcnosti nezaskočí.

Srdečne,
Vaša Viki

Nový obchod na Mariahilfer Strasse

žiadne vyučovanie. Ale nový režim funguje pre niektoré kurzy omnoho lepšie, predovšetkým môžem hovoriť o svojich vlastných kurzoch. Našťastie, na Inštitúte slavistiky musím absolvovať len niekoľko seminárov a som už zárobkovo činná osoba. Téma online výučby ma preto neovplyvňuje tak ako študentov, ktorí práve len začínajú štúdium. Naopak, skutočnosť, že nemusím ísť na univerzitu, mi dokonca umožňuje lepšie si zorganizovať svoje štúdium a prácu doma.

Samozrejme, existuje veľa vecí, ktoré sa mi až natoľko nepáčia. Na jednej strane môže byť veľmi komplikované, že s učiteľmi môžete komunikovať iba prostredníctvom emailu alebo cez Skype, Zoom atď. V Inštitúte slavistiky komunikujeme buď v nemčine, alebo v akomkoľvek slovanskom cudzom jazyku. Väčšina docentov a študenti hovoria po nemecky veľmi dobre a takmer žiadne problémy v každodennom živote nenastávajú. Emailový kontakt je však úplne iná téma. Jedno, či píšete v nemeckom, slovenskom alebo inom jazyku, vždy musíte starostlivo

premýšľať o tom, ako formulovať vety tak, aby ich druhá osoba pochopila. No a teraz si píšeme častejšie...

Ďalšia vec, ktorá je veľmi nepríjemná, je, že niektorí lektori nevedia odhadnúť, aké nároky môžu na študentov klásť v režime online výučby. Každý týždeň pridávajú nové úlohy a dávajú študentom veľa na čítanie. Pretože neexistuje žiadny iný spôsob, ako skontrolovať, či si študenti prečítali text, musia o každom texte, ktorý čítajú, niečo napísať. Niekedy je to päť až desať strán, a k tomu ešte úlohy. Zároveň neexistuje takmer žiadna interakcia medzi študentmi.

Najnepríjemnejšie je však to, že sa univerzitné knižnice v marci zatvorili a ostali zatvorené až do konca semestra. Pretože pre slavistov nie je dostupných veľa zdrojov online, na mnohých témach nie je možné pracovať. Toto je veľmi zlá situácia, najmä pre študentov „malých“ jazykov, ako je slovenčina, slovinčina alebo ukrajinčina. Knižky sa môžu objednávať a vyzdvihovať v hlavnej knižnici univerzity od mája. Ale nemôžete

len tak vstúpiť do budovy univerzity a požičať si knihy. Najprv si ich objednáte online a potom dostanete email s potvrdením, že môžete prísť. Do knižnice sa dá dostať iba cez lezenie pri zadnom vchode. Dúfam, že existuje aj nejaká ďalšia možnosť pre telesne postihnutých, ale to neviem. Predtým ako vás pustia hore, musíte ukázať potvrdenie. Hneď ako dostanete knihy, musíte okamžite opustiť budovu. Všetci veľmi dúfame, že sa táto situácia v lete opäť zlepší, ale oficiálne sme o tom zatiaľ nedostali žiadne informácie.

Jadrom štúdia slavistiky sú jazykové kurzy, ale za súčasných podmienok je veľmi ťažké uskutočniť ich. Mnohí lektori aj študenti nie sú príliš technicky zdatní. Našťastie sú výnimky, napríklad oddelenie slovenčiny. Kolegovia a priatelia mi povedali, že hodiny slovenčiny sú teraz čiastočne cez videokonferenciu, čo je zábavná a zaujímavá nová skúsenosť. Tieto kurzy, samozrejme, nemôžu nahradiť bežné hodiny. Zvyčajne v prvom roku majú študenti viedenskej slavistiky intenzívny kurz trikrát týždenne, a to nie je teraz možné.

Chýbali aj praktické jazykové skúsenosti, pretože rakúsko-slovenská hranica bola na dlhú dobu uzavretá. Naši študenti sú veľmi aktívni a obvykle často chodia na výlety na Slovensko. Bez pravidelného kontaktu s ľuďmi, ktorých rodná reč je slovenčina, sa jazykové znalosti len málo zlepšia. Ale situácia sa našťastie už zmenila, hranice sa otvorili.

Som presvedčená, že všetci sa môžeme poučiť zo skúseností počas karantény. Pokiaľ ide o e-learning a externé štúdium, naša univerzita bola vždy veľmi staromódna. Iné univerzity, napr. vo východnej Európe už dlho ponúkajú dištančné vzdelávanie, a preto majú v tejto oblasti oveľa viac skúseností. Dúfame, že si z tohto stresujúceho obdobia môžeme zobrať pozitívne ponaučenia a v budúcnosti z nich mať úžitok. ■

Agnes Poitschek

Škola - korona - maturita

Keď nám v marci povedali, že školy sa zavrávajú, veľmi som sa potešil. Myslel som si, že môžem dlho spať a leňošiť. V realite to bolo ale

úplne ináč... Mama ma každé ráno budila už o ôsmej. Po raňajkách som začal s domácimi úlohami a učením na maturitu. Mailom nám

učitelia posielali úlohy, na ktoré nám dali pár dní čas. Každý týždeň sme mali dve hodiny matematiky prostredníctvom videokonferencie. Bolo to takmer ako vyučovanie v škole, len s tým rozdielom, že všetci sme sedeli doma. Učiteľia nám boli takmer celý deň k dispozícii a odpovedali na naše otázky, keď sme mali problém s úlohami. Pre koronu bola ústna maturita zrušená (super, aspoň som nemusel vypracovávať žiadne otázky). Pre mňa to znamenalo menej učenia a viac času venovať sa mojej prioritě – matematike. Ale moja učiteľka náboženstva, ktorá sa veľmi tešila, že maturujem v jej predmete, to len tak nenechala. Poslala mi maturitnú otázku, ktorú som musel vypracovať a poslať jej text, ktorý by obsahoval aspoň sto slov.

Týchto sto dní bolo podľa mňa dobrou prípravou na „trochu inú“ maturitu. Sám som si plánoval, kedy a čo sa budem alebo nebudem učiť. A táto samostatnosť bola pre mňa ako maturita – skúška dospelosti. ■

Paul-Andreas Wuthe,
korona maturant

Foto: Archiv rodiny Wuthe

Štúdium doma má svoje výhody aj nevýhody...

Začiatkom marca nás prekvapila úplne nová situácia, s ktorou sa každý snažil vyrovať najlepšie ako vedel. Inak to nebolo ani v pohraničných rakúskych obciach, kde žije veľké množstvo Slovákov.

ZUZANA PEKÁREK,

obyvateľka Wolfsthalu: „Bola to veľká rana. Sme zvyknutí na slobodu pohybu, cestovanie, spoznávanie a stretnutia. Asi najhoršie som to zvládala ja, počas pandémie mi totiž skončila materská a potrebovala som seberealizačný priestor. Neočakávaná stopka všetkým bežným aktivitám nám asi na týždeň priniesla chaos do rodiny, a keď sme si našli nový režim, už sa dalo aj dýchať. S deťmi sme veľa vymýšľali v záhrade, zosúladiť sme varenie s čítaním a poobednú prestávku s prácou, po večeroch som šla rúška pre domovy dôchodcov a bolo nám lepšie. Veľa sme sa rozprávali o tom, čo sa deje, prečo sa zrazu život okolo nás tak zmenil a máme nové pravidlá vychádzania či ochrany seba a ostatných. Prečo zrazu nemôžeme vidieť priateľov a rodinu a čo vlastne znamená štátna hranica. Kto ide a nejde cez hranicu, na nákup alebo do práce. Deti sú nesmierne vnímavé a spôsob, akým sa s tým vyrovnali, bol pre mňa veľkou motiváciou zvládnuť to tiež. Pridali sa ku všetkému, čo sme robili, a tak varili, záhradkárčili a dokonca pomáhali s rúškami.

Keď sa situácia zlepšila, dovolila som si opäť začať myslieť na to, čo po materskej a ako pomôcť sebe a ostatným. Jednoznačným riešením je pre mňa podpora lokálnych výrobcov a predajcov, a tak som sa vrhla na hľadanie v okolí a zistila, že je toho naozaj dosť. Jednou z ciest, ktorou som sa chcela vybrať, bolo podnikanie. Nebola som ešte úplne rozhodnutá, pretože sa mi aj v práci črtala vynikajúca ponuka, tá je však pre aktuálnu situáciu pozastavená. Naďalej som komunikovala s partnermi, s ktorými som plánovala otvoriť prevádzku komunitnej kaviarne vo Wolfsthalu. V diskusiách však prevládali neistota a strach. To ma posunulo v rozhodnutí pomôcť im a aj sebe rozhodnúť sa. Zainvestovala som, v krátkom čase zistila množstvo informácií a začala distribuovať zmrzlinu. Výroba tak mala naplnené objednávky a celá zimná investícia do novej výroby sa začne splácať. Tento moment mi veľa dal. Spokojnosť zákazníkov i dodávateľov a, samozrejme, zmysluplnosť aktivity mi pomohlo cítiť sa spoločensky užitočne a nájsť inšpiráciu na ďalšie fungovanie. Keď deti nastúpili ešte v obmedzenom režime do škôlky, ich neľahovaná a úprimná radosť zo spoločnosti rovesníkov a zmeny mi vytvorila ďalší priestor na naše spoločné ciele. V našej rodine je totiž komunita, akceptácia diverzity a naučiť sa prijímať zmeny či snaha o minimálny negatívny vplyv na prírodu dôležitou súčasťou fungovania. Každý tento krok ma naplňuje skvelým pocitom a zhoduje sa s menom, ktoré som si pre svoj podnik vybrala – WunderBar!“

SLOVÁCI V POHRANIČÍ A KARANTÉNA

Foto: Ingrid Žalneva

Ďakujeme manželom Ondrisovcom za prevoz Pohľadov cez zatvorené hranice

ZUZANA ONDRISOVÁ,

obyvateľka Wolfsthalu (bývalá poslankyňa obecného zastupiteľstva): „V každom ohľade bola táto situácia pre nás úplne nová a snažili sme sa s ňou vyrovať. Naše deti navštevujú školy v Bratislave, takže boli jedny z prvých, ktoré zostali doma. Manžel pracuje v Brne a zostal pracovať z domu. Moja práca lektorky tvárovej jogy prebiehala už aj pred tým sčasti v online priestore, počas karantény som však na tento systém prekopila úplne všetky aktivity. Defom po týždni „prázdnin“ začalo online vyučovanie cez rôzne aplikácie a zvykali sme si na nový režim. Manžel bol ako náš „vyslanec“, ktorý chodieval raz do týždňa do Bratislavy vybaviť pracovné veci, urobiť nákupy nám aj starým rodičom a vybaviť to, čo sa nedalo odložiť. Prechod cez hranice bol spomalený kontrolami, vždy sme museli mať po ruke všetky potrebné potvrdenia od zamestnávateľa či o pobyte v Rakúsku. Počas tohto obdobia sa skvele osvedčila naša facebooková skupina, ktorú sme založili pred ôsmimi rokmi na vzájomné informovanie o dianí v obci. Taktiež bola zriadená skupina cez aplikáciu Whatsapp, kde sa zdieľali aktuálne informácie o hraničných kontrolách či potrebných potvrdeniach. Skupina stále funguje a susedia z obcí Wolfsthal, Hainburg,

Kittsee a Berg zdieľajú nové informácie. Počas karantény to bolo veľmi nápomocné, pretože človek mal aktuálne správy o tom, koľko je áut na ktorom hraničnom priechoďte, a dalo sa podľa toho operatívne zariadiť.

Po zavedení povinného nosenia rúšok mnohé susedky začali šíť rúška a rozdávať ich susedom zdarma. Jeden sused prišiel s veľmi peknou iniciatívou – spraviť zbierku pre hainburskú nemocnicu a tiež pre nemocnicu v Bratislave, ktorým chýbali ochranné štíty pre zdravotnícky personál. Susedia si vzájomne pomáhali s nákupmi, podaktorí nakupovali aj starším ľuďom. Veľmi nám však chýbalo stretávanie so susedmi a s našou rodinou na Slovensku. Po troch týždňoch strávených doma začali ľudia viac chodiť von a od mája sa už postupne začali aj v malých skupinkách stretávať. Život sa postupne dostával do starých koľají, deti nastupovali v rakúskych školách do tried v obmedzenom režime v polovici mája.

S viacerými susedmi sme sa zhodli a uvítali, že sa život trochu spomalil a že sme karanténu mohli prežívať v pohodlí rodinného domu v malej dedinke v blízkosti lesa a Dunaja. Dalo nám to priestor dobehnúť zameškané aktivity, či len tak si posediť v záhrade a prečítať knihu, byť viac spolu, v prírode a v záhrade.“ ■

SCHWEIZERHAUS

Fotografie: © Schweizerhaus

Karl Jan Kolařík: "Kde je tradícia, musí byť aj inovácia – bez nej by tradícia netrvala veľmi dlho."

V roku 2004 si podľa ankety v Kronenzeitung zvolili Viedenchania za najobľúbenejší podnik Schweizerhaus. Presne pred sto rokmi, t. j. v roku 1920, prešiel podnik do rúk rodiny Kolaříkovcov a aj v súčasnosti sa zaraďuje k najväčším gastronomickým lákadlám v rakúskej metropole. Vychýrenou špecialitou je pečené koleno a české pivo Budvar. Schweizerhaus je sezónny podnik, ktorý býva otvorený od polovice marca do konca októbra. Pri príležitosti významného výročia sme sa porozprávali s terajším majiteľom DKfm. Karlom Janom Kolaříkom.

Mohli by ste nám objasniť kombináciu Švajčiarsky dom – Čech – Viedeň?

Moji starí rodičia pochádzali z južných Čiech. Mali troch synov, chodili do rakúskej školy, ale doma sa rozprávalo len po česky. Jeden z nich, môj otec, bol cez vojnu v Nemecku u námorníctva. Tam sa zoznámil so zdravotnou sestrou – mojou mamou, Nemkou. Ja som sa narodil ešte v Nemecku, keď som mal štyri roky, vrátili sme sa do Viedne. Chodil som do českej škôlky a potom som osem rokov pokračoval v škole Komenský. A Schweizerhaus? To je náhoda. Práter bol pôvodne poľovnícky revír pre cisársky dvor a tu stála chata pre poľovníkov a loveckých pomocníkov, údajne Švajčiarov. Keď pred 250 rokmi cisár daroval Práter Viedenchanom, bola tu krčma nazývaná Zur Tabakspfeife, pretože sa tu smelo fajčiť. Okolo roku 1840 architekt Eduard van der Nüll, ktorý navrhol aj Viedenskú operu, tu postavil budovu v štýle švajčiarskych domov, bola to vtedy móda. Odvtedy sa to nazývalo Schweizerhaus. Tak to ostalo do dnes, hoci pôvodná budova bola cez 2. svetovú vojnu zničená.

Ako prišla k tomuto podniku vaša rodina a v čom spočíva jeho obľúbenosť u Viedenchánov?

Schweizerhaus bol už tradičný podnik, Jan Gabriel z Písku tu čapoval české pivo, aj môj starý otec sem rád chodieval. Keď po 1. svetovej

vojne pán Gabriel zomrel, dva roky stála krčma prázdna, ľudia nemali peniaze, rozpadla sa monarchia, bola španielska chrípka, biedne časy...

Otec mal len 19 rokov, keď si trúfol prevziať tento podnik, dlhé roky mal dlhy, ale obľúbenosť Schweizerhausu narastala, hoci sezóna bola kratšia, otváralo sa až 1. mája a zatváralo v septembri. Dôležitá bola však pre nás vždy kvalita a úcta k hosťom. Často tu sedí minister a vedľa pri stole študent alebo murár, každý si to môže dovoliť, každý dostane rovnaký servis. Samozrejme, aj záhrada má niečo do seba, Viedenchán má obvykle doma maximálne len balkón s pár kvietkami, tak ide rád von, do našej pivnej záhrady, kde si v tieni starých gaštanov a orechov objedná vychladené pivo. Budvar je výnimočne dobré pivo, skladuje sa dlhé tri mesiace v pivovare a u nás ešte stojí týždeň, aby sa po transporte upokojilo.

Sto rokov je dôvod na oslavu... Svet však zasiahla pandémia, reštaurácie sa zavreli. Uvažujete s predĺžením sezóny?

Plánovali sme veľký program, pracovali sme na príprave skoro rok. Tri dni pred otvorením sme to však museli zrušiť. Otvárali sme o dva mesiace neskôr, čo je pre nás tretina sezóny, a aj teraz sme museli znížiť kapacitu, aby sa mohol dodržať odstup. Ťažká situácia... Ale sezónu predĺžovať nebudeme, november už nie je vhodný mesiac na posedenie vonku v záhrade. A oslavy čiastočne posunieme do budúceho roka.

Aký je váš vzťah k Slovensku?

Slovensko je veľmi dobrý sused, má krásnu prírodu – Vysoké Tatry, kde sa dá dobre lyžovať. Je to výborná možnosť pre Rakúšanov na výlety. Spomínam si, že som bol ako dieťa v tábore v Brezovej pod Bradlom, tam by som sa veľmi rád ešte aspoň raz pozrel...

Od kedy je v ponuke Schweizerhausu vaša špecialita – pečené koleno (Schweinsstelze) a aký recept by ste vybrali pre našich čitateľov?

Našli sme starý jedálny lístok z roku 1937, tam už bolo Stelze, ale len ako denná špecialita. Veď vtedy sa mäso jedlo len raz do týždňa. Po roku 1955 už to bolo častejšie. My používame len zadné koleno, je na ňom viac mäsa. Je to

MENU

Schweizerhaus

Prater 116, 1020 Wien

"Po Vídni se všude říká, pivo pij u Kolaříka!"

Bravčové na pive

cenovo výhodné, lebo jedno koleno vystačí aj pre dve-tri osoby a svoje čaro má aj to, že si jedlo delíte. V čase korony si to však hostia musia narezať sami, čo nie je celkom jednoduché, ja vždy uraším, že to treba rezať zhora ako Guglhupf. Pre čitateľov sme vybrali inú špecialitu, ktorá nie je taká náročná na prípravu doma v kuchyni:

BRAVČOVÉ NA PIVE

Potrebuje

- 1 kg bravčovej krkovičky
- 160 g na jemno nakrájanej cibule
- 80 g bravčovej masti
- 1 l piva Budvar
- 2 kávové lyž. na jemno nasekaného cesnaku
- 2 lyž. estragónovej horčice
- 2 lyž. kečupu
- ½ kávovej lyž. sardelovej pasty
- 1 červenú a 1 žltú mrkvu
- ½ menšieho zeleru
- 50 g masla
- tymián, soľ, korenie
- maizenu

POSTUP:

Mäso nakrájame na menšie kúsky. Široký hrniec s pevným dnom zohrejeme na vysokú teplotu, pridáme masť a mäso, prudko opečieme. Ochutíme štipkou soli a korením, mäso vyberieme. Do ešte horúceho výpeku pridáme cibuľu a pomaly opečieme do hnedá. Vmiešame cesnak, horčicu, kečup a sardelovú pastu, krátko opečieme a zalejeme pivom. Necháme zvrieť, pridáme mäso a zakryté pomaly dusíme do mäkka. Podľa potreby dolievame vodu, mäso musí byť vždy pokryté. Na záver omáčku zahustíme maizenou a dochutíme tymiánom, soľou a korením. Koreňovú zeleninu nakrájame na kolieska a podusíme na masle. Podávame s knedľou.

Ďakujeme pánovi Kolaříkovi za rozhovor, ako aj za recept a darčekové poukážky pre predplatiteľov Pohľadov. Žrebovanie výhercov sa uskutoční v rámci jesenných spolkových podujatí.

Ingrid Žalnova

NA KRÁSNO M ODROM DUNAJI

Dunaj – druhá najdlhšia európska rieka (2 845 km), ktorá preteká cez desať krajín. V jej povodí žije okolo 100 miliónov ľudí, ktorí rozprávajú rôznymi jazykmi, píšú latinkou i cyrilikou. Dunaj je ale aj symbol, oživa v mnohých piesňach, nielen ľudových – veď sa spomína až v štyroch štátnych hymnách. Takmer 500 rokov tvoril Dunaj veľkú časť severnej hranice Rímskej ríše. Rimania na jeho brehoch budovali svoje tábory, pod ochranou ktorých začali vznikať významné mestá, napr. Vindobona (Viedeň) alebo Posonium (Bratislava). Aj dnes sú obľúbené lodné výlety, brehy prekvapia svojou mnohorakosťou, s riekou sa spájajú aj rôzne povesti a legendy. V Bratislave vraj býval vodník Ferko, ktorý bol taký bohatý, že aj smeti mal strieborné. Až sa budete tadiaľto plaviť, dávajte pozor, či sa niekde nemihne jeho zelená čiapočka, v ktorej je ukrytá jeho čarovná moc...

Text a fotografie: Ingrid Žalneva

ROZHLASOVÉ A TELEVÍZNE VYSIELANIE V SLOVENSKOM JAZYKU

<http://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/topstory/>

Rádio Dia:tón

Magazín slovenskej národnostnej skupiny sa vysiela dvojtýždenne, v pondelok 21.40 – 22.00 na Radio Burgenland (94,7)

České Ozvěny | Slovenské Ozveny

Šesťkrát v roku vždy v druhú nedeľu v mesiacoch február, apríl, jún, august, október a december o 13.05 na ORF2 Wien

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche
Jacquingasse 53, 1030 Wien

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 3/2020 JE 31. OKTÓBRA 2020

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11,
1060 Wien

Úradné hodiny:

pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15

rsk@volksgruppen.at
sova@volksgruppen.at
www.volksgruppen.at

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
Otto Bauer Gasse 23/11.
1060 Wien

Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-